

**Ganzen- en
zwanentellingen in
Zeeland**
Seizoen **2013/2014**

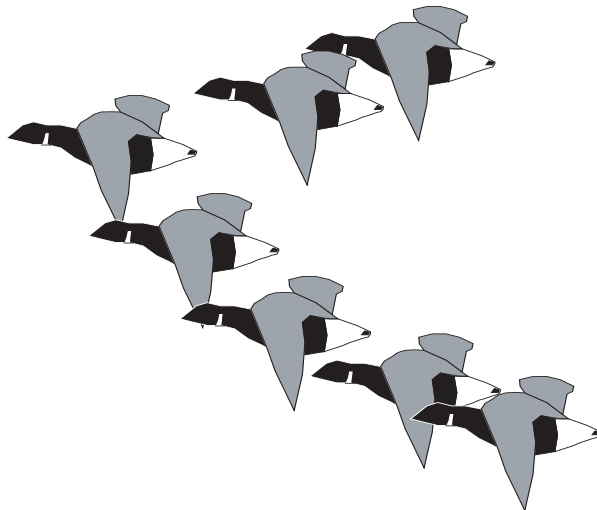
Ganzenwerkgroep
Zeeland

Sovon-rapport 2015/27

Ganzen en Zwanentellingen
in
Zeeland
Seizoen 2013/2014

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Ganzenwerkgroep Zeeland

Nijmegen, september 2015

In opdracht van: Provincie Zeeland

Colofon

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de Provincie Zeeland

Men gelieve dit rapport te citeren als: Ganzenwerkgroep Zeeland. 2015. Ganzen- en Zwanentellingen in Zeeland, seizoen 2013/2014. Sovon-rapport 2015/27. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Tekst: J.W. Vergeer

Database- en GIS-bewerking: E. van Winden

Opmaak: J. van Betteray

Foto's: B. van Broekhoven, A. de Jong, J. Poortvliet & L. Tromper

Foto's omslag voorzijde: Rotganzen, Oesterdam (A. de Jong), Nijlganzen, Margarethapolder Terneuzen (B. van Broekhoven); *achterzijde:* Indische Ganzen, Koudepolder Hoek (B. van Broekhoven)

Niets uit dit rapport mag worden vereenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk waarvoor het is vervaardigd.

ISSN 2212-5027

Inhoudsopgave

1. Organisatie, verwerking en analyse	5
2. Opvanggebieden voor ganzen	6
2.1. Waarom ganzenopvanggebieden?	6
2.2. Opvanggebieden en verjaagbeleid in Zeeland	6
2.3. Totstandkoming aanwijzing gebieden	6
2.4. Link tussen ganzenopvang en de maandelijkse tellingen	8
3. Weers- en telomstandigheden	10
4. Dankwoord	11
5. Resultaten seizoen 2013/2014	13
5.1. Algemeen	13
5.2. Kleine Zwaan- <i>Cygnus columbianus bewickii</i>	14
5.3. Toendrarietgans - <i>Anser serrirostris</i>	18
5.4. Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	22
5.5. Grauwe Gans - <i>Anser anser</i>	26
5.6. Grote Canadese Gans - <i>Branta canadensis</i>	30
5.7. Brandgans - <i>Branta leucopsis</i>	34
5.8. Rotgans - <i>Branta bernicla</i>	38
5.9. Overige soorten	42
6. Literatuur	47
Bijlage	48

---

1. Organisatie, verwerking en analyse

De ganzen- en zwanentellingen in de periode oktober 2013 - maart 2014 werden georganiseerd op de datums van de door Sovon georganiseerde nationale ganzentellingen. Alleen voor de Rotgans was sprake van een deels afwijkend schema; een groot deel van de Rotganzen werd namelijk geteld tijdens de watervogeltellingen georganiseerd door de Waterdienst van Rijkswaterstaat in het kader van het biologisch monitoringprogramma van de zoute rijkswateren. Ook de Grauwe Ganzen in Saeftinghe werden vanwege het getij soms op een afwijkende datum geteld. Deze afwijkende teldata zullen echter nauwelijks tot geen dubbeltellingen teweeg brengen. De telgegevens uit de maanden juli, augustus, september, april, mei en juni zijn voor een groot deel afkomstig uit het monitoringprogramma van de Waterdienst van Rijkswaterstaat. Hierdoor is de informatie in deze maanden alleen voor de Rotgans vrijwel compleet te noemen. Ruiconcentraties van Grauwe-, Brand- en Grote Canadese gans in natuurgebieden worden voor een groot deel geteld, maar de aantallen broedvogels zijn zeker niet compleet. Het voorkomen van de meeste andere soorten ganzen en zwanen in genoemde periode is marginaal. De tellingen tijdens de wintermaanden in de binnendijkse gebieden, de Markiezaatskade en een deel van het Krammer-Volkerak werden verricht door enige tientallen vrijwilligers uit diverse vogelwerkgroepen. De tellingen van Oosterschelde, Westerschelde, Veerse Meer en Grevelingenmeer werden verkregen uit het biologisch monitoringprogramma van de Waterdienst van Rijkswaterstaat.

Tijdens de tellingen gingen de meeste tellers in het geplande weekend het veld in. Veel tellers bezochten maandelijks hun "vaste" telgebieden. De regio-coördinatoren stimuleren het telwerk in hun regio. In sommige regio's verzamelen zij ook de maandelijks tellingen. Meer dan 80% van de door vrijwilligers uitgevoerde tellingen werd digitaal ingevoerd via de website van Sovon (www.sovon.nl). De ganzen- en zwanengegevens uit het biologisch monitoringprogramma van de Waterdienst van Rijkswaterstaat werden verstrekt door de Helpdesk Water van de Waterdienst van Rijkswaterstaat. Alle genoemde gegevens werden samengevoegd tot één databestand. In de analyses werden alleen gegevens van tellingen op of nabij de afgesproken teldatum gebruikt. Om deze selecties te completeren werd bekeken of voor de belangrijkste soorten nog relevante gebieden ontbraken in sommige maanden. Er werden controles uitgevoerd op dubbeltellingen binnen een gebied. Per gebied en soort werd gekozen voor de teldatum die het beste samenviel met diverse andere tellingen

in de omliggende gebieden.

De gegevens zijn vervolgens per soort en regio in een tabel verwerkt. Alle telgebieden in Zeeland zijn toegewezen aan een regio (landgebied, bijv. Oost-Zeeuws-Vlaanderen) en indien ze grenzen aan een groot water ook aan een bekken (bijv. Oosterschelde). Een gebied langs de zuidkust van Tholen valt zodoende onder regio Tholen en bekken Oosterschelde. Sommige ganzenpopulaties (vooral Rotgans) blijven vrijwel continue in hetzelfde bekken, maar verplaatsen zich soms over diverse regio's. Voorts hebben de aantallen die vermeld worden onder Goeree-Overflakkee alleen betrekking op vogels die op de Slikken van Flakkee in het Grevelingenmeer (uitgezonderd Brandgans) zijn geteld.

Bij de Brandgans zijn de gegevens van de Slikken van Flakkee evenals in voorgaande jaren niet in de totalen verwerkt, deze vogels hebben namelijk een duidelijke relatie met de populatie rondom het Haringvliet, dat buiten de ganzentellingen in Zeeland valt. De in de Rotganzen tabel vermelde gegevens van het Volkerakmeer hebben betrekking op aan de Oosterschelde grenzende gebieden in het Volkerakmeer (Philipsdam, Slikken van de Heen en Plaat van de Vliet). De gegevens van het Zoommeer (Rotgans) hebben voornamelijk betrekking op vogels rondom de Speelmansplaten ten zuiden van Tholen en op de Prinsesseplaat.

Per soort wordt achtereenvolgens een korte bespreking van het aantalsverloop en de verspreiding in het seizoen 2013/2014 gegeven. Daarnaast worden de aantallen en de verspreiding vergeleken met voorgaande seizoenen en wordt aandacht besteedt aan het percentage in de opvanggebieden verblijvende vogels. In hoofdstuk 2 wordt hier nader op ingegaan.

Op de kaarten wordt de verspreiding van een soort gedurende een viertal maanden (meestal november, december, januari en februari) in het seizoen 2013/2014 weergegeven met grijze of zwarte stippen. Grijze stippen staan voor vogels in natuur en/of opvanggebied, zwarte stippen voor vogels die daarbuiten verblijven. Het oppervlak van deze stippen is evenredig aan het aantal vogels dat in een telgebied werd waargenomen. Daarnaast is er van elke soort een figuur met het aantalsverloop in 2013/2014 (lijn) en de uiterste waarden in de periode 2010/2011 - 2012/2013 (grijs vlak). Voorts wordt bij elke soort een figuur met de jaarmaxima van 1975/1976 tot en met 2013/2014 gepresenteerd, waarbij seizoenen met strenge winters in grijs zijn weergegeven.

2. Opvanggebieden voor ganzen

Met ingang van 2003 is in Nederland een beleid ingezet dat zich richt op opvang van ganzen en smienten in daartoe aangegeven gebieden. In totaal zal, verspreid over Nederland, in totaal 80.000 hectare zodanig worden beheerd dat ganzen en smienten hier optimaal kunnen verblijven. Buiten die opvanggebieden worden Kolgans, Grauwe Gans en Smient actief verjaagd, eventueel met behulp van afschot. Uitgebreide informatie over deze opvanggebieden is te vinden op de website van Sovon.

Vanaf het seizoen 2006/2007 worden de tijdens de maandelijkse tellingen verzamelde gegevens van ganzen en zwanen onderscheiden naar “binnen opvanggebied” en “buiten opvanggebied”. De meeste tellers doen dit via kaarten waarop ze tijdens het veldwerk alle groepen ganzen en zwanen intekenen. Veel tellers rapporteerden de aantallen vervolgens door gebruik te maken van de online-stippen-invoer op www.sovon.nl. Doel is om na te gaan welk deel van de vogels zich in de opvanggebieden concentreert en of dit in de loop van de tijd onder invloed van verjaging in andere gebieden verandert. In het onderstaande wordt een nader beeld gegeven van het hoe en waarom van het huidige opvang- en verjaagbeleid.

2.1. Waarom ganzenopvanggebieden?

Nederland is binnen West-Europa een zeer belangrijk overwinteringsgebied voor ganzen. De toegenomen aantallen in Nederland overwinterende ganzen verblijven deels op agrarische productiegronden (zowel bouwland als grasland), iets waar een aantal boeren niet echt gelukkig mee is. Vooral schade op “dure” gewassen zoals wintergraan of groente is veel agrarische ondernemers een doorn in het oog. Het ministerie van LNV heeft een beleid ontwikkeld met als primaire doel om schade door ganzen en Smienten binnen de perken te houden. De kern van dit nieuwe beleid is verwoord in het najaar 2003 ontwikkelde ‘Beleidskader Faunabeheer’, waarbij door LNV werd samengewerkt met de provincies, de Land- en Tuinbouworganisatie LTO, de Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) en Vogelbescherming Nederland. De Tweede Kamer heeft ingestemd met het Beleidskader en de Minister heeft de provincies verzocht opvanggebieden aan te wijzen en de maatregelen die in het Beleidskader staan uit te voeren.

Het Beleidskader gaat uit van twee belangrijke uitgangspunten. Enerzijds streeft het naar een ‘duurzame staat van instandhouding’ van overwinterende ganzen en Smienten als uitvloeisel van de internationale verantwoordelijkheid van Nederland voor deze

beschermde vogelsoorten (Vogelrichtlijn). Anderzijds meent het Beleidskader dat omvang en toename van de schade als gevolg van overwinterende ganzen en Smienten nu zo omvangrijk is, dat beheer noodzakelijk is. Om de schade door overwinterende ganzen en Smienten aan de landbouw te beperken, en tegelijkertijd de duurzame instandhouding van deze soorten te waarborgen, wordt daarom vanaf 2005 gewerkt met speciale opvanggebieden voor Kolgans, Grauwe Gans en Smient. Hiervoor is landelijk een oppervlak van een 80.000 hectare beschikbaar gesteld. Om dat Brandgans en Kleine Rietgans landelijk gezien vaak tussen de genoemde opvangsoorten verblijven, is bij het aanwijzen van gebieden in sommige gevallen rekening gehouden met deze twee ‘mengsoorten’. Het beleidskader is echter niet gericht op deze twee soorten.

De aanwezigheid van rust en voldoende voedsel binnen de opvanggebieden is cruciaal voor het welslagen van het ingezette beleid. Buiten deze gebieden zijn bovengenoemde soorten ganzen nu in grote delen van het land namelijk deels ‘vogelvrij’ in het agrarisch gebied: ze mogen daar verjaagd en onder sommige condities zelfs bejaagd worden.

2.2. Opvanggebieden en verjaagbeleid in Zeeland

Na een levendige discussie met diverse actoren, waaronder diverse Zeeuwse ganzen tellers, is in Zeeland 16.075 hectare aan ganzenopvanggebied vastgesteld. Deze opvanggebieden bevinden zich zowel in bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden als op reguliere landbouwgronden. De tabellen 2.2.1. en 2.2.2. geven een overzicht van deze gebieden. Nadere informatie over de Zeeuwse uitwerking is te vinden in de brochure ‘ganzenopvang Zeeland, beheersgebiedsplan ruime jas begrenzing’ (Provincie Zeeland, 2007).

2.3. Totstandkoming aanwijzing gebieden

Bij de verdeling van het landelijk beschikbare aantal hectares en de begrenzing van de gebieden in de provincies zijn niet alle ganzensoorten betrokken. Het Beleidskader spreekt over de Kolgans, Grauwe Gans en Smient. In sommige provincies hebben de ‘mengsoorten’ Brandgans en Kleine Rietgans een rol gespeeld bij de gebieden selectie. In Zeeland was dit slechts in beperkte mate het geval met de Brandgans en geheel niet met de nauwelijks voorkomende Kleine Rietgans. Rotganzen en Toendrarietganzen maken geen deel uit van het Beleidskader. Bij de aanwijzing van de opvanggebieden is met deze soor-

ten dus geen rekening gehouden. Het grondgebruik is een criterium voor selectie. Uit kostenoverwegingen dient de opvang zoveel mogelijk op meerjarig grasland plaats te vinden. Voor Zeeland geldt echter dat het, vanwege de "schaarste" aan grasland, onontkoombaar is om ook akkerland te begrenzen. Daar waar mogelijk is echter zo veel mogelijk grasland begrensd. Voor de percelen akkerland geldt dat slechts die oppervlakte meetelt waar

daadwerkelijk gevoerd kan worden. Dat betekent dat alleen beteelde oppervlaktes graszaad en wintergraan meetellen. Landelijk is afgesproken dat één op de drie hectare daadwerkelijk beteeld wordt in de winter.

Niet alle natuurterreinen binnen de Ecologische Hoofd Structuur lenen zich voor ganzenopvang. Ganzen hebben binnendijks vaak een voorkeur voor kort, eiwitrijk gras. Dit is niet in alle gebieden

Tabel 2.2.1. Karakteristiek van de opvanggebieden in Zeeland.

Gebied	Regio	
Saeftinghe	OZVL	Omvangrijk schorregebied met bijbehorende binnendijkse landbouwpolders
De Putting	OZVL	Graslandreservaat de Putting, Vogelkreek en omringende landbouwpolders
Groot Eiland	OZVL	Kreek met bos en bouwland, natuurontwikkelingsgebied en agrarisch beheersgebied
Axelse Kreek	OZVL	Twee kreek (natuurgebied) en landbouwgrond (deels natuurontwikk.gebied)
De Braakman	WZVL	Braakmankreek en omringende landbouwpolders (deels natuurontwikk.gebied)
Baarzande	WZVL	Natuurgebieden Baarzandse Kreek en de Blikken en omringende landbouwpolders
Oosterschenge	ZB	Oosterschenge en landbouwpolders ten noorden van de kreek (deels nat.ontw.geb.).
Ganzenres. De Poel	ZB	Graslandreservaat De Poel en omringende landbouwgronden (deels nat.ontw.geb.)
Yerseke Moer	ZB	Yerseke en Kapelse Moer, graslandreservaat en enige nabije landbouwgronden
Hogerwaardpolder	ZB	Landbouwpolder ten zuiden van Markiezaat, natuurontwikkelingsgebied
Schakerloopolder	THO	Landbouwgronden en (deel gerealiseerde) natuurontwikk. langs zuidkust Tholen
Scherpenissepolder	THO	Ingericht open natuurontwikk.gebied en aan noordzijde aangrenzende landbouwpolders
Van Haaftepolder	THO	Natuurgebieden Rammegors en van Haaftepolder en landbouwgronden Hollarepolder
De Maire/De Geule	SD	Natuurgebieden Maire en Geule (kreek) en nabije landbouwpolders
Dijkwater	SD	Natuurgebied Dijkwater en omringende landbouwpolders (natuurontwikk.gebied)
Zuidkust Schouwen	SD	Nat.ontwikk.gebied Prunje, inlagen overige natuurontw.geb. Zuidkust Schouwen

Tabel 2.2.2. Overzicht oppervlak en specifieke invulling opvanggebieden in Zeeland.

Naam gebied	Totale Oppervlakte Opvanggebied	waarvan geschikt foerageergebied	Foerageergebied			beteelt akkerland
			buiten EHS bestaande natuur	nieuwe natuur	grasland	
Saeftinghe	6602	3654	2500	0	35	1111
De Putting	771	444	87	138	80	130
Groot Eiland	1121	263	74	40	63	209
Axelse Kreek	250	78	25	0	0	53
De Braakman	1061	416	48	131	80	140
Baarzande	741	364	85	38	45	190
Oosterschenge	460	238	54	78	7	99
Ganzenres. de Poel	435	284	63	91	16	74
Yerseke Moer	1340	809	322	122	94	230
Hogerwaardpolder	141	136	20	116	0	0
Schakerloopolder	351	195	0	66	33	74
Scherpenissepolder	340	270	188	13	35	27
Van Haaftepolder	552	266	150	0	11	105
De Maire	485	226	70	51	0	101
Dijkwater	236	83	50	15	0	18
Zuidkust Schouwen	1189	746	289	410	20	8
Totaal	16075	8472	4025	1309	519	2569

Bij de bespreking van de in het seizoen 2013/2014 in Zeeland aanwezige ganzen en zwanen (hoofdstuk 5) is per soort een tabel opgenomen waarin per maand het percentage vastgestelde vogels in opvanggebieden, overige natuurgebieden en buiten opvang- en

natuurgebieden gegeven is. Een compleet beeld per soort voor alle opvanggebieden wordt gepresenteerd in Bijlage I. Een analyse van de landelijke verspreiding van ganzen in relatie tot het opvangbeleid is te vinden in Hornman & van Winden (2013).

---

3. Weers- en telomstandigheden

Onderstaande gegevens zijn afkomstig van Meteo Zeeland.

Winter 2013/2014

De eerste helft van **november** 2013 overheerste stormachtig weer met veel regen, de tweede helft van de maand verliep wat rustiger. De temperatuur was normaal; vorstdagen kwamen in Zeeland niet voor. Gemiddeld over Zeeland viel 130.1 mm tegen 85.1 mm normaal. De maandsommen liepen uiteen van 175.3 mm in Middelburg tot 100.0 mm in Westdorpe. Vrijwel alle neerslag viel in de vorm van regen; voorts werden enkele natte sneeuwbuien geregistreerd. De hoeveelheid zonuren bleef ruim achter bij het Zeeuwse gemiddelde van 68.7 uur.

December verliep erg zonnig en uitzonderlijk zacht: de temperatuur lag gemiddeld zo'n twee graden boven normaal en vorst van betekenis bleef geheel uit. Er viel 53.0 mm regen tegen 80.6 mm normaal. Ook op landelijke schaal was Zeeland opvallend droog en zonnig. Sneeuw en ijs ontbraken de hele maand. Nog opmerkelijker was het zachte weer in **januari 2014**: wederom een vrijwel sneeuw- en ijsloze maand met temperaturen ruim boven het langjarig gemiddelde. In het noorden en oosten des lands kwamen wel vorst en sneeuw van betekenis voor. Gemiddeld over Zeeland viel 85.4 mm neerslag tegen 66.1 mm normaal. Vrijwel alle neerslag viel in de vorm van regen.

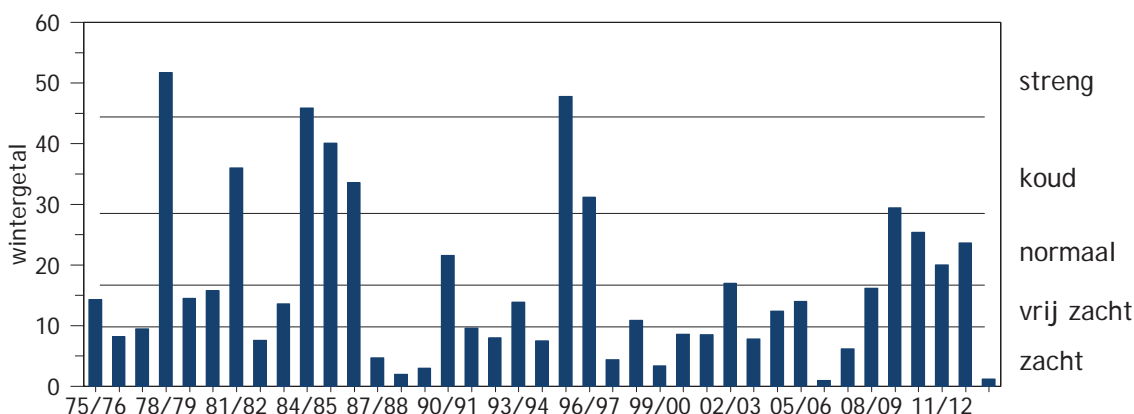
De minimum temperatuur kwam niet onder de -1 ; in Vlissingen werd in het geheel geen vorst gemeten. Van een late winter, zoals we de afgelopen jaren soms meemaakten , was ditmaal geen sprake: ook **februari** verliep bijzonder zacht. Vorstdagen kwamen niet voor en zelfs nachtvorst ontbrak volledig! Gemiddeld over Zeeland viel 79.8 mm (regen uiteraard) tegen 53.1 mm normaal. Desondanks verliep de maand in grote delen van de provincie ook behoorlijk zonnig.

Al met al beleefden we een van de zachtste winters sinds de start van de metingen. In Vlissingen ging het om de op een na zachtste winter sinds 1855.

Landelijk gezien ging het zelfs om de op een na zachtste winter sinds 1706.

Het landelijk koudegetal bleef steken op nul. In ruim een eeuw is dat nooit eerder voorgekomen.

Het zachte weer hield aan in **maart**, dat bijzonder zonnig en zacht verliep. Er waren zowaar enkele vorstdagen, maar met een minimum van -1 graad stelden die niet al te veel voor. Er viel weinig regen; gemiddeld over Zeeland 39.6 mm tegen 61.0 mm normaal. **April** verliep zacht en droog en in **mei** waren de temperaturen normaal en de hoeveelheid neerslag wat aan de hoge kant.

Figuur 3.1. Strengheid van de winters in Nederland vanaf 1975/76, uitgedrukt in het vorstgetal van IJsen (1991).

4. Dankwoord

Allereerst dank aan alle tellers die in het seizoen 2013/2014 weer actief hebben deel genomen aan de tellingen. Samen staken zij vele uren van hun vrije tijd in het zoeken naar en tellen van groepen ganzen en zwanen. Verder gaat speciale dank uit naar de regio-coördinatoren die tezamen deze groep tellers motiveerden en de informatie verzamelden: Gabriëlle Gaiser (Schouwen-Duiveland), Herman van de Voorde (West Zeeuws-Vlaanderen), Edward Minnaar (Noord- en Zuid-Beveland),

Gerard Troost (Walcheren), Rob Remmerts (Oost Zeeuws-Vlaanderen) en Leonard Ketting (Tholen/St. Philipsland).

Ook de tellers van diverse organisaties (DPM, SBB en Waterdienst Rijkswaterstaat) worden uitdrukkelijk bedankt voor hun inzet tijdens de tellingen. De algehele coördinatie in het seizoen 2013/2014 werd verzorgd door Jan-Willem Vergeer van Sovon Vogelonderzoek Nederland.

In onderstaand overzicht worden alle 143 bij Sovon bekende Zeeuwse ganzen- en zwanentellers in het jaar 2013/2014 genoemd. De namen van tellers die in het seizoen 2013/2014 meer dan 35 tellingen hebben uitgevoerd zijn cursief gedrukt.

A. van Boxtel, A. Delzenne, A. Duijnhouwer, B. de Hamer, A. Hannewijk, A. de Kock, A. Polderman, A. de Smet, A. Versprille, A. Wijkel, L. van Broekhoven, B. Korteknie, B. Voogt, B. Vroegindeweij, C. Barendregt, C. Both, C. van Heukelen, C. Lavooy, C. Sol, K. Tazelaar, D. Timmers, D. Valkenburg, D. Wilbrink, J. Woets, E. Koorstra, E. Minnaar, E. Matthijs, E. Speksnijder, E. Sanders, F. Arts, F. Bayens, F. Tombeur, F. Twisk, F. van Velzen, G. Bijster, G. Dekkers, G. van Daele, G. v.d. Ende, G. van Gool, G. Gaiser, G. van der Hel, G. Meijnen, G. Maatkamp, G. Tanis, G. Troost, H. Bult, H. Castelijns, H. v.d. Voorde, H. van der Wal, I. Dijk, J. Boot, J. du Burck, J. van Felius, J. Goedbloed, P. van Helleman, J. Hengst, J. Jacobs, J. Janssens, J. de Kock, J. Lansman, J. Maebe, J. Millenaar, J. Molenaar, J. Minnaar, J. Pijcke, J. Polderman, J. Poortvliet, J. Vergeer, J. Walhout, J. Wisse, J. Wouters, C. Lindhout, K. Los, K. de Schipper, K. Tanis, L. Boerjan, L. D'hoore, L. Kerstens, L. Ketting, L. Tromper, L. Verheuvell, M. Aspeslagh, M. Buysse, M. Erwich, M. Hoekstein, M. Jeurissen, M. Klootwijk, M. Meininger, M. van Pul, M. Sluyter, M. Tauecchio, M. de Vlieger, N. Oele, P. Appel, P. Blaakman, P. Boelé, P. du Burck, P. van den Broek, P. Maas, P. Meininger, P. Roelse, P. Steennis, P. Sloof, P. Wolf, R. d'Hondt, R. Geene, R. Joos, R. van de Leur, R. van Loo, R. van Poecke, R. Remmerts, R. Strucker, R. de Smet, R. Teixeira, S. Lilipaly, T. Franse, T. Kuyper, T. de Kuiper, T. Stapels, T. Sparreboom, T. Spuesens, T. Sluyter, T. van Wezel, V. de Boer, W. Beeke, W. Castelijns, W. Poldervaart, W. Post, P. Polderman-Luppens, A. Nieuwenhuysse, J. Hopstaken, S. Jaeggi, A. de Bruyn, C. D'hoore, L. D'hoore, D. van der Ende, S. Haaij, W. Jacobusse, Y. Speksnijder, T. Step, W. de Wilde, W. Wisse, W. van Zandbrink.

5. Resultaten seizoen 2013/2014

5.1. Algemeen

Tabel 1. Totaal aantal van de meest getelde ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen in Zeeland in 2013/2014.

seizoen 2013 / 2014	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Kleine Zwaan	0	1	0	6	354	261	537	5	0	0	0	0
Toendrarietgans	0	0	0	307	4.012	8.100	8.365	704	0	0	0	0
Kolgans	0	1	0	20.350	46.508	37.786	29.307	19.741	5.386	0	1	1
Grauwe Gans	12.802	11.881	4.701	26.222	47.246	58.707	35.857	16.042	4.384	2.867	4.999	2.436
Grote Canadese Gans	4.172	2.503	819	1.419	1.996	1.673	2.007	1.172	788	483	617	1.429
Brandgans	5.372	7.947	4.811	13.598	31.446	36.824	54.672	48.453	31.844	17.368	4.468	1.049
Rotgans	20	15	20	7.803	17.838	21.640	20.859	21.024	11.920	9.392	10.631	26
totaal	22.366	22.348	10.351	69.705	149.400	164.991	151.604	107.141	54.322	30.110	20.716	4.941

In Tabel 2 staan de totalen van de overige ganzen/zwanen soorten die zijn waargenomen. Voor de Knobbelzwaan geldt verder dat het overzicht vooral buiten de maand januari niet compleet is omdat deze

vogels vaak voorkomen in gebieden die voor ganzen minder aantrekkelijk zijn (vaarten, stadsparken e.d.) en daarom niet altijd geteld worden.

Tabel 2. Totaal aantal overige genoteerde soorten ganzen en zwanen tijdens de maandelijkse tellingen in Zeeland in 2013/2014.

seizoen 2013 / 2014	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Knobbelzwaan	127	254	847	748	741	810	828	652	311	214	215	140
Zwarte Zwaan	5	9	5	12	22	12	44	17	7	3	14	6
Wilde Zwaan	0	0	0	0	2	146	47	35	0	0	0	0
Zwaangans	1	0	0	0	2	10	9	0	0	0	0	0
Kleine Rietgans	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0
Soepgans	401	35	60	275	301	234	481	203	152	134	34	1
Indische Gans	3	0	1	2	7	4	7	5	3	1	3	2
Sneeuwvangans	2	0	0	0	4	1	2	1	0	0	0	0
Keizergans	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Canadese Gans	0	0	0	1	5	1	1	3	1	0	0	0
Witbuikrotgans	0	0	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0
Zwarte Rotgans	0	0	0	0	1	3	5	1	1	1	4	0
Roodhalsgans	1	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	379	241	118	335	269	215	533	453	128	88	226	97
totaal	920	539	1.031	1.373	1.355	1.451	1.960	1.370	603	441	496	246

5.2. Kleine Zwaan- *Cygnus columbianus bewickii*

Profiel

De in Nederland voorkomende vorm van de Kleine Zwaan is een broedvogel van de toendra's van arctisch Rusland, met name op de toendra ten westen van Nova Zembla. De hier broedende Kleine Zwanen verlaten in september de broedplaatsen en trekken dan circa 3.000 kilometer via Rusland en de Baltische staten naar West-Europa, waar Denemarken, Engeland en Nederland belangrijke overwinteringsgebieden herbergen. In Nederland gaat het de laatste jaren om maximaal 7.000 tot 12.000 exemplaren. De vogels prefereren eiwitrijk plantaardig voedsel. Belangrijke voedselbronnen in Nederland zijn de knollen van fonteinkruiden buitendijks en bietenresten op akkers binnendijks. De timing van aankomst, de aantallen en de duur van het verblijf in Nederland zijn afhankelijk van onder meer de omstandigheden bij ons ten opzichte van de andere overwinteringsgebieden, het broedsucces op de toendra en de mate van beschikbaarheid van goed exploiteerbare voedselbronnen. De variatie in al deze factoren maakt dat de in Nederland verblijvende aantallen van jaar op jaar flink kunnen variëren. Sinds de eeuwwisseling zijn de aantallen in Nederland en elders in Noordwest-Europa aan de

lage kant, en inmiddels is de toename van de winterpopulatie rond de Oostzee -waar tot voor kort een toename ten gevolge van de milde winters aldaar te bespeuren viel- gestopt. Het lage broedsucces lijkt de voornaamste reden voor de algehele afname van de flywaypopulatie. Het huidige door de Nederlandse overheid ontwikkelde gedoog- en opvangbeleid richt zich niet op de Kleine Zwaan.

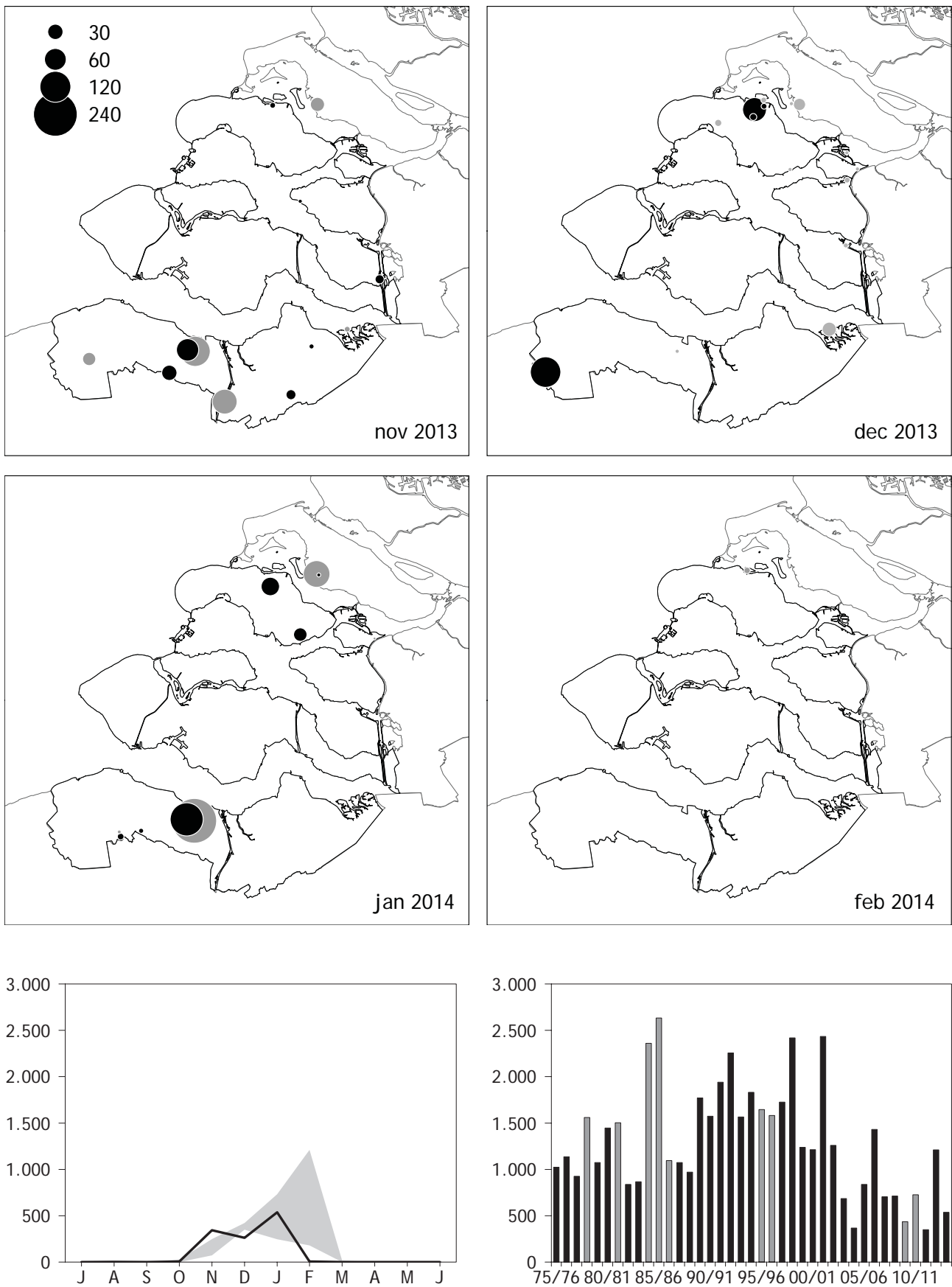
Seizoen 2013/2014

Na een -bescheiden- onderbreking vorig seizoen werd de negatieve lange termijn-trend weer opgepakt; we beleefden een van de magerste seizoenen sinds 1975. De aantallen in november en december waren in lijn met die van de laatste jaren. Na een bescheiden seizoensmaximum van 537 ex in januari hielden de Kleine Zwanen het snel voor gezien. De februaritelling leverde 5 ex op, tegen 1211 ex in februari 2013! Waarschijnlijk zullen her en der wat exemplaren gemist zijn, maar de teneur is duidelijk. Sinds 2000 werden slechts twee maal eerder minder dan 10 Kleine Zwanen geteld in februari (1 in 2004 en 8 in 2007). Ongetwijfeld speelt de bijzonder zachte winter een belangrijke rol bij het magere voorkomen. Minder duidelijk is in hoeverre verminderde voed-

Kleine Zwanen over Telpost Margarethapolder bij Terneuzen (B. van Broekhoven)

Figuur 2. Kleine Zwaan in Zeeland:

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen, november 2013 - februari 2014. Grijsse stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.

(linksonder) aantalsverloop 2013/2014 (lijn) t.o.v. extremen 2010/11- 2012/13 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/2014 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.2.1. Percentage Kleine Zwanen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	83	1	16
November	32	35	33
December	14	12	74
Januari	44	18	38
Februari	0	97	4
Maart	0	0	0

Tabel 5.2.2. Aantal Kleine Zwanen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	24	18	88	0	0	0	0	0
Grevelingen	0	0	0	0	0	6	0	5	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	0	0	4	85	63	0	0	0	0	0
Krammer-Volkerak	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0
Zoommeer	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	1	49	115	10	0	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	1	0	5	265	26	375	0	0	0	0	0
totaal 2013 / 2014	0	1	0	6	345	261	537	5	0	0	0	0

Tabel 5.2.3. Aantal Kleine Zwanen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 vet gedrukt.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2012/2013	0	0	0	0	105	421	731	1.211	2	0	0	0
2011/2012	0	0	0	24	72	350	246	331	18	0	0	0
2010/2011	0	0	0	28	247	415	727	180	0	0	0	0
2009/2010	0	0	1	4	384	190	367	436	2	0	0	0
2008/2009	1	0	0	1	470	663	713	82	1	0	0	1
2007/2008	1	2	2	7	700	704	557	35	3	0	1	1
2006/2007	1	0	0	11	1.185	1.430	143	8	2	0	0	0
2005/2006	0	1	0	0	100	559	837	68	28	1	1	0
2004/2005	0	0	0	0	298	367	119	74	16	0	0	0
2003/2004	0	0	0	13	685	316	575	24	3	0	0	0
2002/2003	0	0	0	146	1.259	893	668	143	1	0	0	0
2001/2002	0	0	0	0	2.434	1.552	1.203	15	0	0	0	0
2000/2001	0	0	0	4	414	1.213	1.137	565	4	0	0	0
1999/2000	0	0	0	11	1.238	508	348	82	0	0	0	0
1998/1999			7	270	1.849	2.418	1.144	713	1			
1997/1998				33	515	1.725	296	15	2	1	1	
1996/1997				0	1.550	1.581	883	195	0			
1995/1996				0	1.645	1.367	532	524	22			
1994/1995				1	1.830	1.203	651	18	1			
1993/1994				39	1.114	1.565	726	49	2			
1992/1993				0	1.855	2.256	872	23	0			
1991/1992				15	1.396	1.941	843	138	0			
1990/1991				154	1.574	1.275	913	502	13			

selbeschikbaarheid op de landbouwgronden een rol speelt. De snelle wegtrek van de aanwezige vogels wijst wel in die richting.

Alleen in november, december en januari bivakkeerden meer dan 100 Kleine Zwanen binnen de provinciegrenzen. Sterker dan in andere jaren lag daarbij het accent op Zeeuws-Vlaanderen. Groepen van meer dan 50 ex werden tijdens de maandelijkse telling slechts zes maal gemeld, waarvan vier in Zeeuws-Vlaanderen (Braakmanpolder Noord: 171 ex op 17/11, 375 ex 18/01, Stierskreek-Sluis: 113 ex op 15/12, & Autrichepolder Westdorpe: 75 ex op 18/11) eenmaal op Schouwen-Duiveland (Polder Bloois- en Oud-Bommenede Zonnemaire: 69 ex op 13/12) en in de Grevelingen (Slikken Flakkee-zuid: 88 ex op 08/01). Op 7 december was kortstondig een groep van 400 ex te vinden in de Sophiapolder bij Oostburg (waarneming.nl) terwijl begin december 450-500 ex gemeld werden in de Groote Oudemanspolder bij IJzendijke (div. waarnemers, waarneming.nl). In Midden-Zeeland werden tijdens de maandelijkse tellingen nauwelijks Kleine Zwanen gemeld. Buiten de reguliere tellingen werden op Walcheren kleine aantallen gemeld in het Zandvoortseweg-gebied, waaronder een exemplaar dat tot begin april bleef hangen

(waarneming.nl) en in het Veerse Meer-gebied waren incidenteel enkele exemplaren aanwezig (waarneming.nl). Opvallend mager was ook het voorkomen in het oosten van de provincie. Concentraties in het Zeeuwse deel van het Krammer-Volkerak bleven uit.

De Kleine Zwaan speelt geen rol bij het huidige opvang- en gedoogbeleid. Het percentage Kleine Zwanen binnen de opvanggebieden was in oktober en november wat hoger dan in eerdere jaren. Dat is vooral te danken aan de Braakman, waar in november en januari respectievelijk 30% en 44% van de Zeeuwse populatie te vinden was. Opvallend is dat alleen in december meer Kleine Zwanen op reguliere landbouwgrond dan in natuur- en opvanggebieden verbleven.

In de periode november 2013 – februari 2014 verbleef gemiddeld 6,75% van de landelijke Kleine Zwanen-populatie binnen de provinciegrenzen. Daarmee is niet alleen het totaal aantal exemplaren, maar ook het relatieve belang van de Zeeuwse populatie aan de lage kant. Alleen in november (12 %) verbleef meer dan 10% van de landelijke populatie in Zeeland.

5.3. Toendrarietgans - *Anser serrirostris*

Profiel

De Toendrarietgans is -weinig verrassend- een broedvogel van de toendra's van arctisch Rusland, grofweg van het Kola schiereiland ten oosten van Finland tot aan Taimyr. In september trekken de Toendrarietganzen in zuidwestelijke richting weg. Via Rusland en de Baltische staten bereiken de vogels na een vlucht van 3.000 tot 5.000 kilometer de overwinteringsgebieden in Midden- en Noordwest-Europa. In Nederland verblijven de vogels vooral van de tweede helft van oktober tot laat in februari. De maxima schommelen de laatste jaren tussen de 175.000 - 288.000 exemplaren. Zoals bij de meeste arctische ganzen varieert het broedsucces van de Toendrarietgans sterk van jaar op jaar. De Nederlandse winterpopulatie is sinds 1990 toegenomen, waarschijnlijk eerder als gevolg van een herverdeling van winterconcentraties in Europa dan van een daadwerkelijke toename van de populatie. De in Nederland verblijvende vogels voeden zich tot in januari vooral met oogstresten op akkers, onder meer van suikerbieten, granen en aardappels. Als er op de akkers niet veel meer te halen valt, schakelen veel Toendrarietganzen over op gras of jonge wintergranen. De vogels verblijven meestal in grote, soms met andere soorten gemengde groepen. De slaappleatsen

bevinden zich in open water of op rustige buitendijkse platen.

Het gros van de in Zeeland verblijvende Rietganzen bestaat uit de Toendra-variant. Waarnemingen van de in de taiga van Scandinavië en Siberië broedende Taigarietgans (*Anser fabalis*) worden een steeds grotere zeldzaamheid, zowel binnen de provinciegrenzen als elders in Nederland.

Het huidige door de overheid ontwikkelde gedoogen opvangbeleid richt zich niet op de Toendrarietganzen.

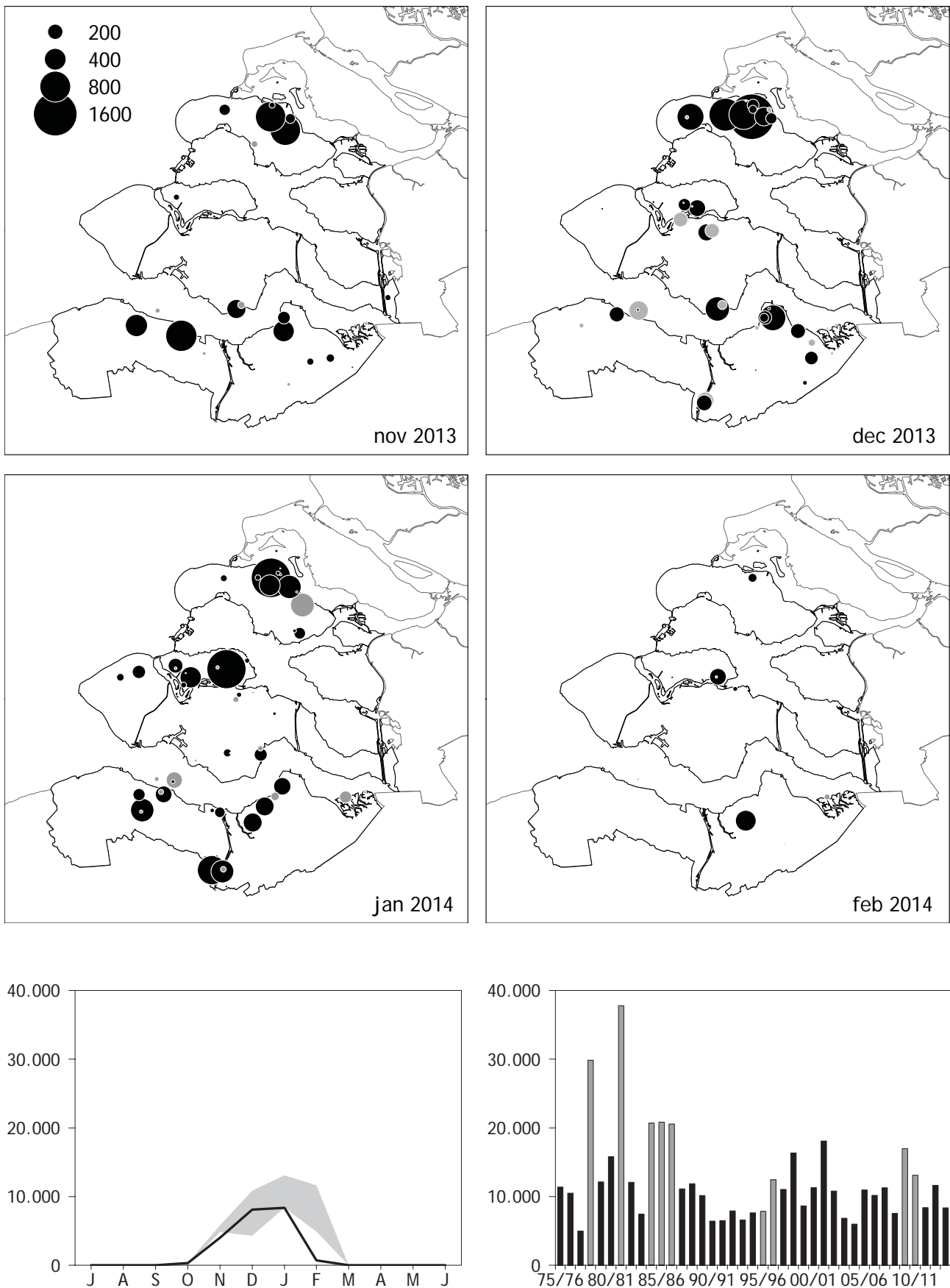
Seizoen 2013/2014

Zachte winters in Noordwest-Europa brengen weinig Toendrarietganzen naar Zeeland. Die wetmatigheid ging dit seizoen duidelijk op. Na de -bescheiden- opleving vorig seizoen waren de aantallen weer in lijn met die van andere zachte winters sinds begin jaren negentig. Met een seizoensmaximum van 8365 ex in januari is de afname ten opzichte van 2012/13 duidelijk minder heftig dan bij de Kleine Zwaan.

Het seizoensverloop van de Toendrarietgans oogde normaal: een aanloop in oktober en november en piekaantallen in december en januari. Na half januari namen de aantallen opvallend snel af; een fors verschil met het aantalsverloop in het vorige seizoen.

Toendrarietganzen bij Baarland ZB, 6 december 2013 (A. de Jong)

Figuur 3. Toendrarietgans in Zeeland:

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen, november 2013 - februari 2014. Grijsse stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.

(linksonder) aantalsverloop 2013/2014 (lijn) t.o.v. extremen 2010/11 - 2012/13 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/2014 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.3.1. Percentage Toendrarietganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	3,1	61,3	35,6
November	1,7	1,6	96,6
December	2,8	10,8	86,4
Januari	6,9	5,1	88
Februari	4,1	1,3	94,6

Tabel 5.3.2. Aantal Toendrarietganzen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Grevelingen	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	0	151	1.754	4.429	2.718	66	0	0	0	0
Oosterschelde	0	0	0	100	0	0	90	0	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	32	365	1.851	235	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	0	0	5	190	0	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	0	0	340	1.123	281	19	0	0	0	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	0	30	0	0	0	0	0	0	0
Westerschelde	0	0	0	50	24	322	246	4	0	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	0	1.202	211	820	0	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	6	630	1.641	2.168	380	0	0	0	0
totaal 2013 / 2014	0	0	0	307	4.012	8.100	8.365	704	0	0	0	0

Tabel 5.3.3. Aantal Toendrarietganzen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 vet gedrukt.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	
2012/2013	0	0	0	66	5.102	10.850	11.608	11.640	13	0	0	0
2011/2012	0	1	0	69	4.825	4.285	8.388	4.982	0	0	0	0
2010/2011	0	0	0	356	5.799	4.799	13.092	4.896	6	0	0	1
2009/2010	0	0	0	109	5.683	7.077	16.972	9.251	3	0	0	0
2008/2009	0	0	0	6	1.469	7.545	6.584	3.061	1	0	0	2
2007/2008	0	0	1	127	3.972	11.279	7.456	4.004	0	0	1	0
2006/2007	0	1	0	612	7.723	10.183	2.561	2.450	1	0	0	0
2005/2006	1	1	1	153	2.107	10.953	6.468	1.856	359	0	0	0
2004/2005	0	0	1	289	3.785	5.129	5.989	4.014	1	1	0	1
2003/2004	0	0	1	191	4.992	6.844	2.971	918	2	23	0	0
2002/2003	1	0	0	95	9.601	10.810	3.850	1.629	49	0	0	0
2001/2002	0	0	0	120	8.640	18.087	11.519	830	9	0	0	1
2000/2001	0	0	0	66	2.759	8.850	11.299	6.950	760	0	0	0
1999/2000	0	0	0	13	4.959	8.650	7.602	2.830	2	0	1	0
1998/1999	0	0	1	93	5.482	10.166	16.341	8.711	206	0	0	0
1997/1998	0	0	0	47	3.928	11.042	3.019	883	3	0	1	0
1996/1997	0	0	1	6	4.396	6.617	12.438	859	0	0	0	0
1995/1996				0	2.404	7.831	7.026	3.960	33			
1994/1995				0	1.553	7.618	6.657	947	0			
1993/1994				6	557	6.177	6.573	3.092	0			
1992/1993				2	1.658	6.246	7.917	1.111	3			
1991/1992				0	520	6.511	4.191	2.157	0			
1990/1991				0	527	6.437	4.598	4.028	0			

De tendens tot een vroegere wegtrek lijkt na een onderbreking van één jaar weer te zijn opgepakt. Van alle Zeeuwse ganzen is de Toendrarietgans het meest gebonden aan oogstresten op akkerland. Als het weer toelaat dat bieten-, aardappel- en wortelresten snel worden ondergeploegd wordt het er voor de Toendrarieten niet aantrekkelijker op.

Het accent in de verspreiding lag, zoals gebruikelijk, op het open akkerland van Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland en delen van Zeeuws-Vlaanderen. Schouwen telde bijna het hele winterhalfjaar de meeste Toendrarietganzen, alleen in februari deed Oost Zeeuws-Vlaanderen het beter. 12 maal werden meer dan 500 ex in een telgebied gemeld. De grootste groepen waren te vinden in West Zeeuws-Vlaanderen (17/11: 800 ex Beukelspolder en Paulinapolder Biervliet), Noord-Beveland (19/01: 1250 ex Frederikspolder Kortgene) en Schouwen-Duiveland (14/12: 878 ex Polder Schouwen-West, 16/11: 768 ex Dreischorpolder, 13/12: 1675 ex Zonnemairepolder-west, 18/01: 1260 ex Polder Bloois & Oud Bommenede). Het gemiddeld aantal ex per bezet telgebied varieerde van 38,4 in oktober tot 218,9 in december.

In grote delen van Midden-Zeeland is de Toendrarietgans opvallend schaars. Uitzonderingen daarop zijn Westerschenge/Herenpoldergebied en de strook open akkerland tussen Ellewoutsdijk en Baarland. Op Walcheren is de soort niet algemeen, maar buiten januari is het beeld hier niet compleet.

Het opvang- en verjaagbeleid is niet gericht op de Toendrarietganzen. Het percentage Toendrarietganzen binnen de opvanggebieden is over het algemeen laag: gemiddeld 3,9% in de periode november-februari. Dat zal zeker van doen hebben met de voorkeur van de soort voor akkerland als foerageergebied. Alleen de opvanggebieden Dijkwater (420 ex in januari), Oosterschenge (142 ex in december) en Saeftinghe (127 ex in januari) herbergden op enig moment meer dan 100 Rietganzen. Liefst 91,4% van de Zeeuwse Toendrarietganzen verbleef in november-februari op reguliere landbouwgronden.

Het aandeel van de Zeeuwse populatie Toendrarietganzen in het landelijk totaal in de periode november-februari bedroeg 3% (maximaal 4,1% in december). Dat is aanzienlijk lager dan de 6,3% van vorig seizoen.

5.4. Kolgans - *Anser albifrons*

Profiel

Kolganzen broeden in grote delen van arctisch Rusland. Het broedsucces varieert en is duidelijk gerelateerd aan de arctische lemming-cyclus. Een gering, maar groeiend aantal paren –afkomstig van ontsnapte lokvogels en aangeschoten exemplaren- verblijft 's zomers in Nederland en kan hier ook tot broeden komen. De verschillende populaties overwinteren van West-Europa tot locaties ten zuiden van de Kaspische Zee. De in Groenland broedende ondersoort *A.a.flavirostris* overwintert in Ierland en Schotland en is in Nederland erg zeldzaam. De in Nederland verblijvende Kolganzen broeden voornamelijk in het westelijk deel van het broedgebied en trekken via het Kara schiereiland, de Baltische staten en Zuid-Scandinavië naar de overwinteringsgebieden. De Nederlandse winterpopulatie bestaat uit 700.000 tot 900.000 vogels en verblijft op diverse plaatsen in Laag-Nederland en in het rivierengebied. Veruit de meeste Kolganzen voeden zich hier op grasland. Een klein deel profiteert van oogstresten op akkerland. Vanaf januari foerageren Kolganzen ook geregeld op wintergranen. Sinds het midden van de vorige eeuw is het aantal in Noordwest-Europa overwinterende Kolganzen fors gestegen; andere populaties (met name in Midden-Europa) zijn juist gekrompen.

De Kolgans is een van de soorten waarvoor de overheid het huidige gedoog- en opvangbeleid heeft ontwikkeld.

Seizoen 2013/2014

De tendens dat al vroeg in het seizoen fikse aantallen Kolganzen naar Zeeland komen werd dit seizoen doorgetrokken: zowel oktober als november leverde nieuwe maandrecords op. Dat is te meer opmerkelijk daar de aantallen in het vervolg van het seizoen niet opvallend hoog waren; een beeld dat wel in lijn is met andere soorten ganzen.

Na het nieuwe maximum aantal van 20.350 ex in oktober bracht november met 46.508 ex de hoogste maandsom van het seizoen. Voor de derde keer sinds 1990 lag de maandsom in deze maand hoger dan in december (37.786 ex). De februaritelling leverde – geheel in lijn met de laatste seizoenen- minder dan 20.000 vogels op.

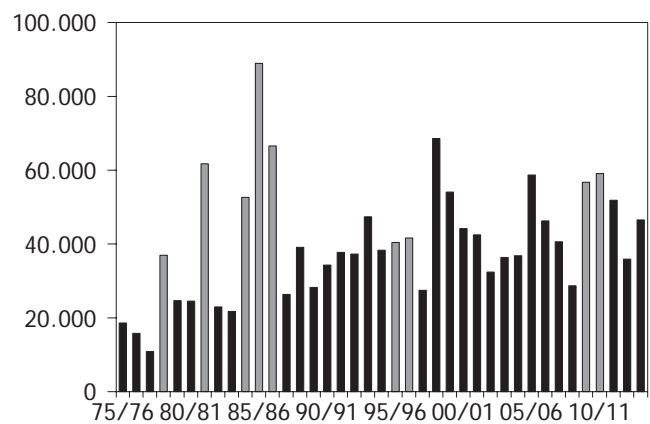
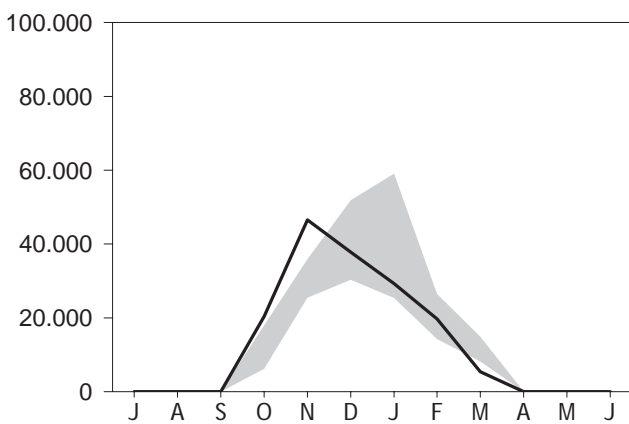
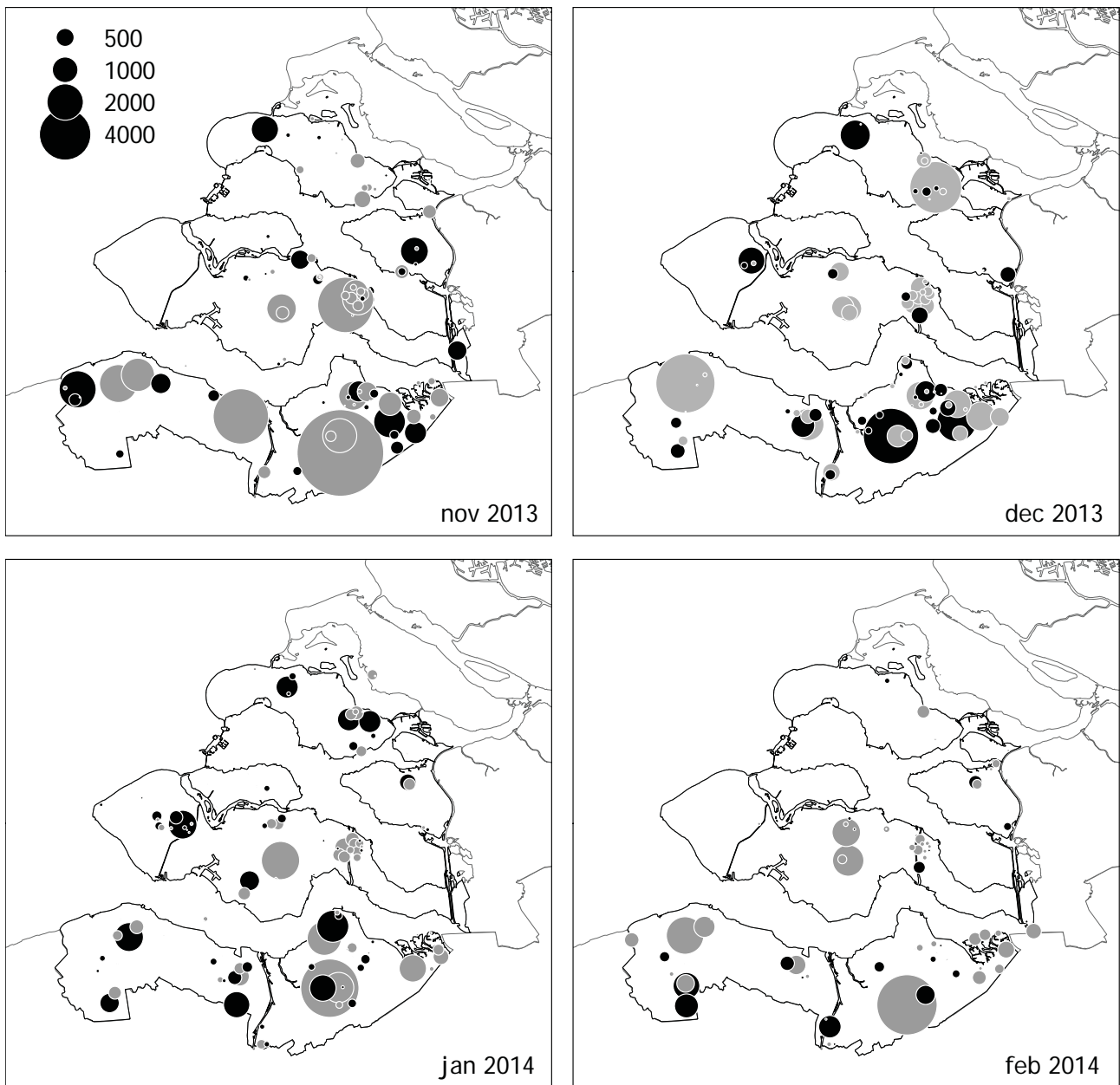
Zeeuws-Vlaanderen herbergde het hele winterhalfjaar 60% tot 90% van de Zeeuwse winterpopulatie. Dat beeld kan iets vertekend zijn door een wat mindere teldekking elders in de provincie, maar de grote lijn is helder.

27 telgebieden herbergden tenminste een maal

Kolgans in de Blikken bij Oostburg (J.Poortvliet)

Figuur 4. Kogans in Zeeland:
 (boven) verspreiding tijdens vier tellingen, november 2013 - februari 2014. Grijs stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.
 (linksonder) aantalsverloop 2013/2014 (lijn) t.o.v. extremen 2010/11 - 2012/13 (grijs)
 (rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/14 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.4.1. Percentage Kolganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	63,3	0,9	35,7
November	76	1,5	22,5
December	57	4	39
Januari	48	11,1	40,9
Februari	69,3	7,2	23,5
Maart	64,7	13,6	21,7

Tabel 5.4.2. Aantal Kolganzen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	0	0	169	9	0	0	0	1
Grevelingen	0	0	0	0	25	0	0	1	0	0	0	0
Schouwen-Duiveland	0	0	0	25	1.735	5.609	2.912	52	1	0	0	0
Krammer-Volkerak	0	0	0	0	17	0	0	0	0	0	0	0
St. Philipsland	0	0	0	0	0	28	5	9	0	0	0	0
Tholen	0	0	0	62	1.819	405	644	606	405	0	0	0
Noord-Beveland	0	0	0	0	24	8	58	0	0	0	0	0
Walcheren	0	0	0	6	0	1.160	1.882	14	0	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	1	0	742	2.596	3.151	3.721	2.867	765	0	1	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	2.328	8.207	2.887	1.648	1.068	747	0	0	0
Westerschelde	0	0	0	3	38	20	44	196	11	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	3.886	7.297	6.156	2.790	5.785	542	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	0	0	13.298	24.750	18.362	15.434	9.134	2.915	0	0	0
totaal 2013 / 2014	0	1	0	20.350	46.508	37.786	29.307	19.741	(5386)	0	1	1

Tabel 5.4.3. Aantal Kolganzen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 vet gedrukt.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2012/2013	4	1	0	6.204	35.891	30.320	25.403	17.169	14.895	74	1	0
2011/2012	0	0	0	10.150	31.388	51.838	28.228	14.236	8.226	3	0	0
2010/2011	1	5	0	17.961	25.452	36.129	59.076	26.495	8.281	9	6	0
2009/2010	0	0	6	4.845	22.106	39.654	56.739	38.120	16.682	0	2	2
2008/2009	0	1	0	83	15.174	28.709	26.803	22.599	12.003	5	10	0
2007/2008	1	0	3	4.690	26.935	39.465	40.615	26.114	13.810	3	7	2
2006/2007	1	0	2	4.190	25.986	44.808	46.291	27.256	6.502	21	1	2
2005/2006	0	2	0	4.027	22.101	49.827	58.661	31.262	13.461	19	4	0
2004/2005	1	0	3	7.282	27.986	31.550	36.802	24.557	13.150	1	1	0
2003/2004	0	1	4	3.307	16.126	28.102	36.343	19.697	9.651	3	0	0
2002/2003	2	1	1	3.186	29.246	23.463	32.393	26.096	12.503	1.705	1	0
2001/2002	0	2	4	1.844	25.817	42.478	34.802	21.463	5.933	731	2	2
2000/2001	1	3	2	1.863	7.744	32.238	44.175	39.676	7.354	3	2	2
1999/2000	2	2	15	3.960	23.812	37.591	54.080	28.305	8.185	71	2	1
1998/1999	3	2	0	1.238	14.025	32.272	68.583	42.656	9.960	24	1	2
1997/1998	0	0	0	1.885	14.179	27.481	26.843	20.434	12.831	1	5	2
1996/1997	0	0	0	243	18.383	41.645	28.284	31.647	9.064	0	0	0
1995/1996	0	0	0	47	11.368	29.742	40.434	36.182	16.050	0	0	0
1994/1995	0	0	0	88	5.990	21.353	38.348	32.241	1.810	0	0	0
1993/1994	0	0	0	37	5.380	37.518	47.336	37.114	8.450	0	0	0
1992/1993	0	0	0	217	4.778	37.273	30.997	16.902	10.852	0	0	0
1991/1992	0	0	0	10	8.123	37.742	27.871	25.994	14.777	0	0	0
1990/1991	0	0	0	27	710	24.639	34.278	31.101	9.972	0	0	0

meer dan 1000 Kolganzen. In de volgende gebieden was dat in tenminste twee maanden het geval: Koningin Emmapolder Emmadorp OZVL, Willem-Hendrikspolder Graauw OZVL, De Putting Hengstdijk OZVL, Groot Eiland OZVL, Riet- en Wulfsdijkpolder Zuid OZVL, Koudepolder Noord Hoek OZVL, Catharinapolder Zaamslag OZVL, De Blikken Schoondijke WZVL, Yerseke Moer Reeweg-Dwarsweg ZB en De Poel Nisse ZB. De volgende telgebieden voldeden hier niet aan, maar telden eenmalig meer dan 2500 ex: Zeedorp-Eendragtspolder OZVL, Beoosten Blijpolder oost Axel OZVL, Lovenpolder Boerengat OZVL, Kapelse Moer bezuiden Dankertse Weg ZB en Maire Oosterland SD. Opvallend is dat de piekaantallen op Schouwen-Duiveland, Walcheren en de Bevelanden pas in december/januari werden bereikt, later dus dan het complete provinciale beeld. Van oktober tot en met maart verbleef maandelijks

tussen de 59 en 78 procent van de getelde Zeeuwse Kolganzen in natuur- en opvanggebieden. Het maandgemiddelde bedroeg 69 procent. Net als vorig seizoen lag het percentage in de opvanggebieden het hoogst in november (76%). Alleen in januari dook het percentage (net) onder de 50%. Over het hele winterhalfjaar gezien verbleef meer dan 5 procent van de Zeeuwse Kolgans-populatie in de opvanggebieden Groot Eiland (14,7%), Yerseke Moer (9,3%), Saefinghe (9%), Baarzandse Kreek/De Blikken (7,6%), de Braakman (5,1%), Ganzenreservaat De Poel (6%) en De Putting (5,5%). Het relatieve belang van de Putting lag opvallend lager dan het vorige seizoen, dat van de Braakman lag juist hoger.

In piekmaand november verbleef 7% van de landelijke kolgans-populatie in Zeeland. Het gemiddelde over het winterhalfjaar lag met 4,2% wat boven dat van de voorafgaande jaren.

5.5. Grauwe Gans - *Anser anser*

Profiel

Met een broedpopulatie van circa 25.000 paar is de Grauwe Gans veruit de talrijkste in Nederland broedende ganzensoort. Het gros van deze broedvogels overwintert binnen de landsgrenzen en wordt dan vergezeld door broedvogels uit Scandinavië en Midden-Europa. In november zijn de aantallen in Nederland op zijn hoogst; dan verblijven hier de laatste jaren 421.000-487.000 exemplaren. Het Verdronken Land van Saeftinghe is van oktober tot in januari de belangrijkste verblijfplaats van de soort in Noordwest-Europa. De vogels foerageren hier vooral op wortelknollen van Riet en Zeebies en binnendijks op oogstresten en grasland (Castelijns & Jacobusse 2010).

De Grauwe Gans is een van de soorten waarvoor de overheid het huidige gedoog- en opvangbeleid heeft ontwikkeld.

Seizoen 2013/2014

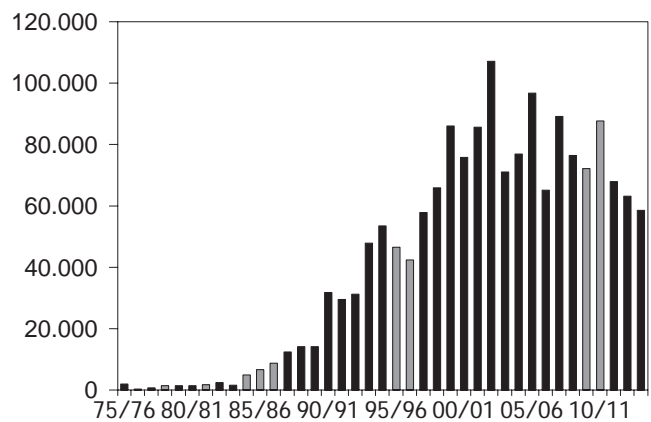
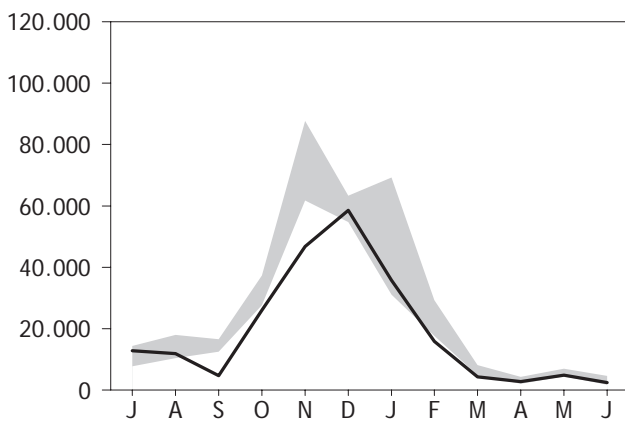
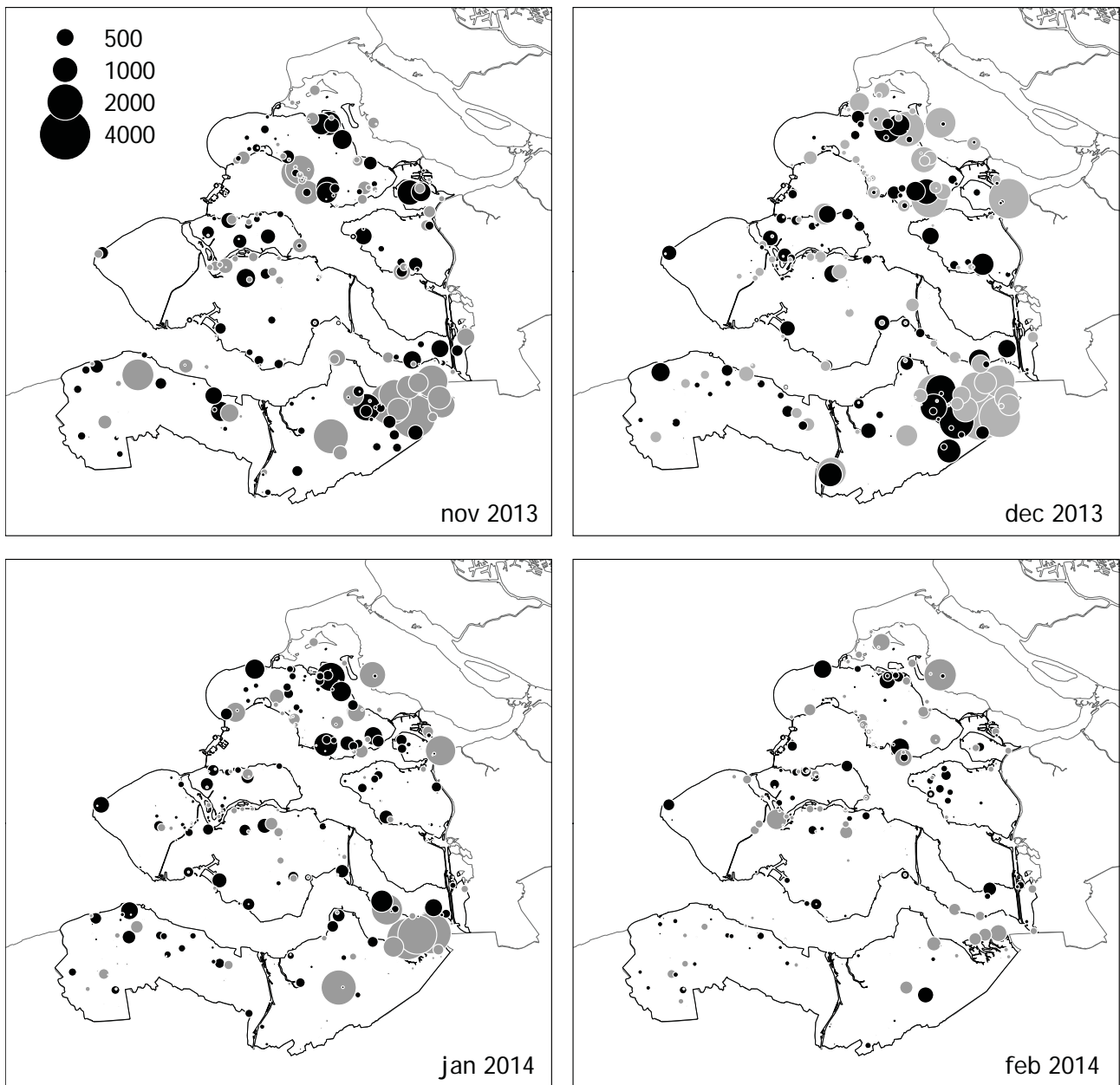
De Grauwe Gans blijft met afstand de meest verspreid voorkomende ganzensoort in Zeeland. Eén op de vijf ingevoerde waarnemingen bij de ganzen- en zwanentellingen in het winterhalfjaar 2013/2014 betreft deze soort. Toch tendeert het Zeeuwse seizoenstotaal al enige tijd naar een afname. Sinds 2010/2011 treedt een jaarlijkse afname op en de seizoenspiek van 2013/2014 was de laagste sinds 1994/1995. De maandsom lag gedurende het gehele winterhalfjaar onder die van het voorgaande seizoen. Vergeleken met de drie voorafgaande seizoenen waren vooral in november en december opvallend minder Grauwe Ganzen aanwezig in Zeeland.

De afname doet zich vooral voor in de belangrijkste regio voor de soort: Oost Zeeuws-Vlaanderen. Ten opzichte van het gemiddelde over de laatste tien jaren waren de aantallen hier in 2013/2014 meer dan gehalveerd. Dit lijkt vooral veroorzaakt te worden door de afname op en rond Saeftinghe, waar de aantallen gedurende november en december opnieuw lager waren dan in het voorgaande seizoen.

Desondanks blijft Oost Zeeuws-Vlaanderen gedurende het hele winterhalfjaar de belangrijkste regio voor de soort. Schouwen-Duiveland is de enige an-

Grauwe Gans, zuidkust Schouwen (Leo Tromper)

Figuur 5. Grauwe Gans in Zeeland:

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen, november 2013 - februari 2014. Grijs stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.

(linksonder) aantalsverloop 2013/2014 (lijn) t.o.v. extremen 2010/11 - 2012/13 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/2014 (koude winters zijn grijs)

Tabel 5.5.1. Percentage Grauwe Ganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
September	43,7	34,2	22
Oktober	61,3	9,2	29,6
November	48,8	10,8	40,3
December	37,2	23,3	39,6
Januari	36,2	18,3	45,4
Februari	20	37,4	42,6
Maart	26,4	35,1	38,4

Tabel 5.5.2. Aantal Grauwe Ganzen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	438	95	167	449	195	1.733	1.052	1.559	86	105	369	47
Grevelingen	182	653	139	7	2.367	3.040	1.249	1.225	117	180	1.015	274
Schouwen-Duiveland	3.391	2.167	571	7.081	9.329	11.040	8.288	3.636	593	211	996	277
Krammer-Volkerak	145	484	40	56	33	140	209	107	121	131	273	410
St. Philipsland	408	537	227	350	1.730	2.540	1.735	79	210	189	240	164
Tholen	268	308	695	1.197	2.270	1.631	1.136	907	396	157	2	0
Oosterschelde	259	444	105	53	374	149	9	716	255	169	137	107
Zoommeer	68	7	0	0	11	20	12	6	5	2	27	159
Noord-Beveland	992	1.380	0	700	2.057	2.880	1.357	1.248	80	0	335	0
Veerse Meer	85	170	215	30	64	35	41	626	75	54	140	301
Walcheren	1.146	93	0	565	424	867	1.478	639	204	199	65	10
Zuid-Beveland (west)	1.275	869	398	1.185	2.568	2.767	2.532	1.416	715	560	478	227
Zuid-Beveland (oost)	279	101	533	1.327	2.146	2.754	3.120	760	169	236	388	46
Westerschelde	288	433	126	218	910	813	2.240	280	144	88	230	211
West Zeeuws-Vlaanderen	697	34	0	752	3.296	2.122	2.200	925	490	342	207	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	2.881	4.106	1.485	12.252	19.472	26.176	9.199	1.913	724	244	97	203
totaal 2013 / 2014	(12802)	(11881)	(4701)	(26222)	47.246	58.707	35.857	16.042	(4384)	(2867)	(4999)	(2436)

dere regio waar van oktober tot en met februari elke maand meer dan 2.500 ex geteld werden. Elders werden meer dan 2.500 ex geteld in de Grevelingen (december), St. Philipsland (december), Noord-Beveland (januari), Zuid-Beveland-west (november, december, januari) en Zuid-Beveland-oost (december, januari). 18 van de 31 telgebieden die tenminste in één maand meer dan 1000 Grauwe Ganzen telden, waren gesitueerd in Oost Zeeuws-Vlaanderen, de overige op Schouwen-Duiveland (7), de Grevelingen (2) en West Zeeuws-Vlaanderen, Noord-Beveland, Zuid-Beveland-oost en St. Philipsland (elk 1). De volgende gebieden herbergden tijdens tenminste twee tellingen meer dan 1000 ex: Hondegat Saeftinghe OZVL, IJskelder Saeftinghe OZVL, Hedwigepolder Saeftinghe OZVL, Koningin Emmapolder Emmadorp OZVL, Oost-Vogelpolder Lamswaarde OZVL, Nieuwe Koolweg-Brasweg Polder Schouwen SD, Slikken van de Heen West PH en Slikken Flakkee-zuid GR.

Het gemiddelde percentage Grauwe Ganzen in opvang- en natuurgebieden in de periode september 2013 – maart 2014 bedroeg 63 %. Dat is wat hoger dan de voorgaande jaren. Ondanks de lokale afname is Saeftinghe nog altijd met afstand het belangrijkste opvanggebied: gemiddeld verbleef hier van september tot in maart 22% van de Zeeuwse populatie (maximum 40,5% in oktober, minimum 7,9% in februari).

Andere opvanggebieden met in tenminste één wintermaand meer dan vier procent van de Zeeuwse populatie waren Groot-Eiland (november, januari), Yerseke Moer (september), De Maire (december) en Zuidkust Schouwen (september, oktober, november).

Het aandeel van de in Zeeland verblijvende Grauwe Ganzen in de landelijke winterpopulatie (oktober-maart) bedroeg 10,5%. Dat is lager dan in de afgelopen jaren. Alleen in december (15,8%) verbleef meer dan 15% van de landelijke populatie binnen de provinciegrenzen.

Tabel 5.5.3. Aantal Grauwe Ganzen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 vet gedrukt. () aantallen niet compleet, alleen gebaseerd op tellingen rondom zoute wateren.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2012/2013	(14348)	(10415)	(12497)	27.797	61.740	63.137	39.526	29.311	4.843	(2001)	(6924)	(1691)
2011/2012	(14245)	(11812)	(14021)	27.605	67.931	54.725	31.045	17.683	7.710	(4320)	(4916)	(4640)
2010/2011	(7702)	(17951)	(16525)	37.300	87.643	63.326	69.279	19.154	8.117	(3948)	(4440)	(4319)
2009/2010	(8355)	(12709)	(11968)	47.339	72.110	39.719	59.676	33.217	8.898	(3625)	(5691)	(3491)
2008/2009	(9127)	(12392)	(9195)	21.228	76.458	53.254	36.457	13.072	5.900	(3403)	(3466)	(3681)
2007/2008	(12442)	(13972)	(13332)	38.057	89.149	60.191	45.530	14.708	7.875	(2709)	(3577)	(3729)
2006/2007	(7809)	(11768)	(10233)	32.687	62.416	65.135	40.106	15.731	9.505	(2408)	(3546)	(2327)
2005/2006	(11130)	(9772)	(16494)	47.303	51.309	96.720	75.594	15.301	5.679	(1622)	(1835)	(2338)
2004/2005	(5927)	(10016)	(10824)	55.027	76.925	62.057	51.547	12.416	8.489	(1898)	(2606)	(1461)
2003/2004	(7736)	(10108)	(11774)	39.986	71.070	52.856	61.107	12.414	5.502	(1438)	(2056)	(1466)
2002/2003	(8847)	(9331)	(8471)	33.589	107.134	83.833	68.171	24.246	6.086	(1043)	(2319)	(1077)
2001/2002	(4203)	(6062)	(13166)	36.477	85.634	72.614	72.348	9.541	7.047	(2764)	(1757)	(1163)
2000/2001	(4897)	(5531)	(4579)	23.833	75.822	55.542	59.822	16.355	3.752	(916)	(1058)	(827)
1999/2000	(1674)	(2749)	(5253)	29.386	74.825	85.999	59.444	6.821	5.148	(849)	(765)	(589)
1998/1999	(969)	(1640)	(3680)	12.954	65.896	57.721	62.380	6.064	2.284	(533)	(482)	(205)
1997/1998	(1644)	(1329)	(3122)	28.779	57.885	34.373	37.006	6.135	2.275	(234)	(320)	(186)
1996/1997	(436)	(1080)	(1737)	5.396	41.491	42.359	31.566	15.507	2.955	(329)	(538)	(279)
1995/1996			2.735	18.521	46.514	38.222	19.306	16.388	3.664			
1994/1995			4.537	28.947	53.467	31.293	35.118	7.423	2.987			
1993/1994			2.088	7.264	25.963	30.371	47.885	4.668	1.716			
1992/1993			683	13.107	31.233	31.113	22.840	4.936	1.371			
1991/1992			294	1.032	20.665	22.653	29.484	1.571	1.151			
1990/1991			1.271	6.285	17.966	26.760	31.762	12.946	1.801			

5.6. Grote Canadese Gans - *Branta canadensis*

Profiel

Nazaten van ontsnapte of uitgezette Canadese Ganzen zijn zich in delen van Noordwest-Europa in rap tempo tot een gewone broedvogel aan het ontwikkelen. Het westen van Nederland lijkt daarbij inmiddels koploper te zijn. De Nederlandse winterpopulatie nam jarenlang elk seizoen met een kwart toe. De huidige winterpopulatie bedraagt 29.000 ex (voornamelijk eigen kweek aangevuld met Duitse en Belgische broedvogels) en groeit niet meer zo hard. Het noordelijk Deltagebied is een van de belangrijkste regio's voor de soort in ons land. Zeeland kent een relatief kleine, maar groeiende broedpopulatie, met een accent op Zeeuws-Vlaanderen. Hier worden ook buiten de broedtijd de meeste Grote Canadese Ganzen gemeld. De belangrijkste ruiconcentraties in Nederland zijn te vinden in het Volkerakmeer en de Westerschelde.

Seizoen 2013/14

Verspreiding en aantallen van de Canadese Gans in de wintermaanden waren goed vergelijkbaar met het vorige seizoen. De ruipiek in juli was aan de forse kant, terwijl in september juist erg weinig ex binnen de provinciegrenzen geteld werden. Dat zit hem deels in de niet erg volledige teldekking in deze maand, maar ook in het feit dat concentraties Canadezen geregeld net buiten het in dit rapport besproken gebied verblijven.

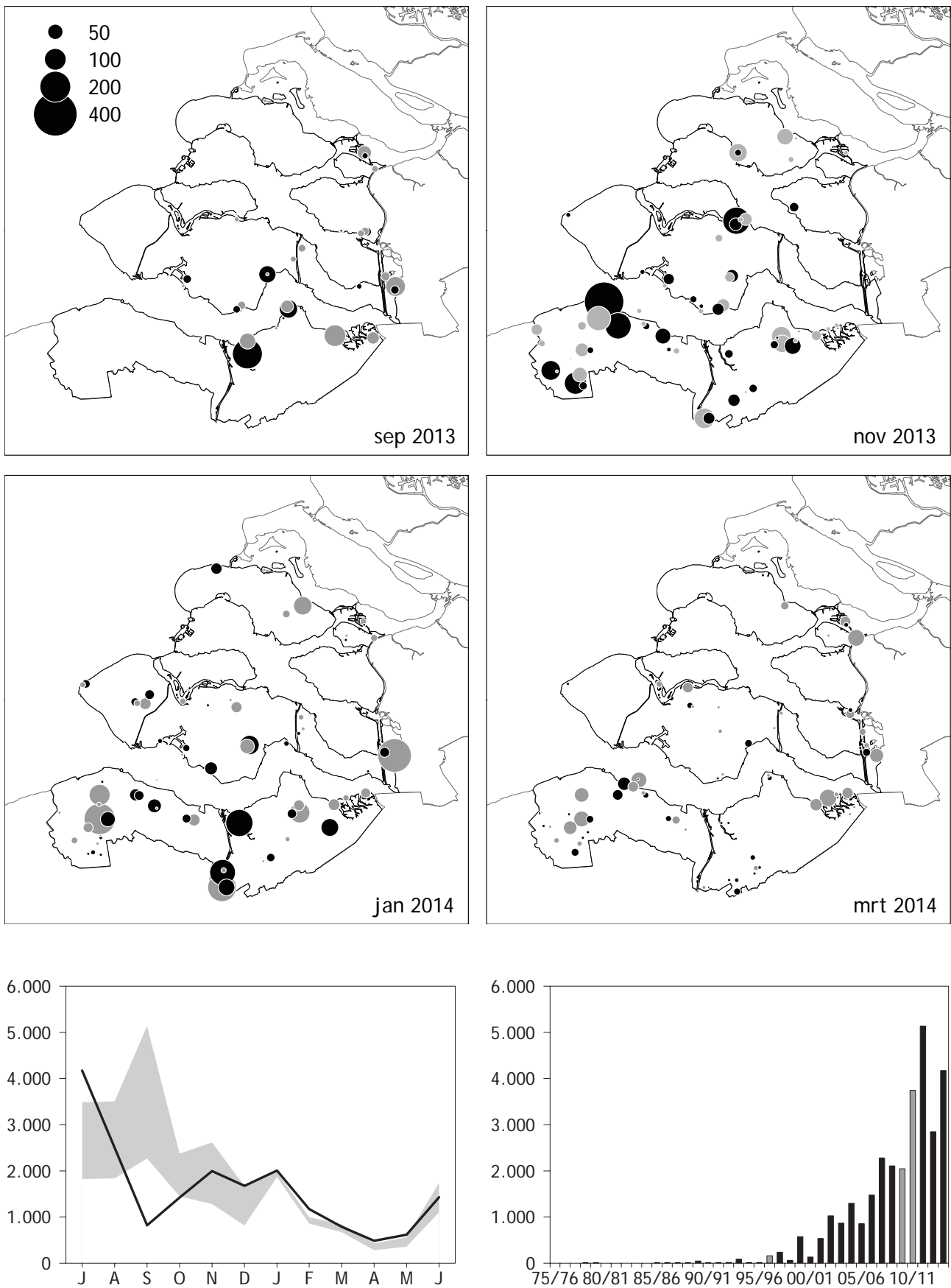
In juli waren 2615 (waarschijnlijk ruiende) ex te

vinden bij de Plaat van de Vliet in het Krammer-Volkerak. Elders in het oostelijk deel van de provincie waren kleinere concentraties te vinden, o.a. 139 ex Slikken van De Heen West PH, 234 ex Scheldेरijnkanaal en 271 ex Speelmansgat Saeftinghe OZVL. De concentratie bij de Plaat van de Vliet was in augustus geslonken tot 224 ex. De Slikken van de Heen –west (415 ex) en Saeftinghe (totaal 951 ex in 4 telgebieden) herbergden nu meer Canadezen, maar het maandtotaal viel flink lager uit. Dat gold in nog sterkere mate voor september, toen zeelandbreed slechts 819 ex geteld werden. In oktober en november werden weer beduidende meer ex geteld, zij het dat de piekaantallen voor deze maanden van het voorafgaande seizoen niet gehaald werden. Met 2007 getelde ex was januari was de beste maand in het winterhalfjaar. Dat zal deels van doen hebben met de hoge dekkingsgraad tengevolge van de midwintertelling. De afname na februari is reëel, maar wellicht door mindere teldekking wat scherp aanzet. In de ruiperiode juni-juli herbergt het Krammer-Volkerak de meeste Canadese Ganzen. In het winterhalfjaar is die eer voorbehouden aan Zeeuws-Vlaanderen, waarbij het westelijk en oostelijk deel van de regio stuivertje wisselen. 52 telgebieden, verdeeld over West Zeeuws-Vlaanderen (19), Oost Zeeuws-Vlaanderen (13), Zuid-Beveland west (10), Schouwen-Duiveland (4), Tholen & St.Philipsland (3) & Walcheren, Noord-Beveland en Zuid-Beveland oost (elk 1), herbergden in een of meer wintermaanden tenminste 25 Grote

Grote Canadese Ganzen in de Blikken bij Oostburg, 14 april 2011 (J.Poortvliet)

Figuur 6. Grote Canadese Gans in Zeeland:
 (boven) verspreiding tijdens vier tellingen, september 2013 - maart 2014. Grijs stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.
 (linksonder) aantalsverloop 2013/2014 (lijn) tov extremen 2010/11- 2012/13 (grijs)
 (rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/14 (koude winters zijn grijs).

Tabel 5.6.1. Percentage Grote Canadese Ganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	34	14,8	51,2
November	22,5	16,6	61
December	17,9	29	53,1
Januari	30,4	27,7	41,8
Februari	42,6	36	21,5
Maart	31	44,3	24,7

Tabel 5.6.2. Aantal Grote Canadese Ganzen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Grevelingen	0	1	3	0	3	0	2	16	0	1	12	8
Schouwen-Duiveland	40	0	0	103	140	3	108	53	16	0	14	0
Krammer-Volkerak	2.615	224	48	1	4	33	10	0	28	20	2	965
St. Philipsland	139	415	9	3	0	0	12	24	57	6	19	68
Tholen	0	101	44	0	18	8	0	63	0	5	0	0
Oosterschelde	0	50	6	80	0	0	2	0	23	13	11	22
Zoommeer	274	0	0	0	0	0	0	0	10	0	2	102
Noord-Beveland	0	22	1	0	0	24	4	7	0	0	3	0
Veerse Meer	33	0	2	2	0	0	0	6	8	19	14	5
Walcheren	24	0	0	0	10	107	104	6	2	4	0	1
Zuid-Beveland (west)	83	203	110	135	398	27	199	206	55	17	101	44
Zuid-Beveland (oost)	23	27	130	97	0	51	264	103	66	25	92	54
Westerschelde	106	0	0	0	9	36	1	16	58	146	77	143
West Zeeuws-Vlaanderen	139	94	0	439	986	863	475	290	274	179	220	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	696	1.366	466	559	428	521	826	382	191	48	48	17
totaal 2013 / 2014	(4172)	(2503)	(819)	(1419)	1.996	1.673	2.007	1.172	(788)	(483)	(617)	(1429)

Canadese Ganzen. In de volgende 14 telgebieden waren in tenminste twee wintermaanden meer dan 50 Grote Canadezen te vinden: Bewester Eedepolder NO Aardenburg WZVL, Sophiapolder WZVL, Dijkwater SD, De Putting Hengstdijk OZVL, Westvogelpolder Hengstdijk OZVL, Hogerwaardpolder ZBO, Groote Gat Oostburg WZVL, Zwaakse Weel 's-Gravenpolder ZBW, De Blikken WZVL, Autrichepolder Westdorpe OZVL, Canisvliet OZVL, Hoofdplaat-Nummer Eén WZVL & IJskelder Saeftinghe OZVL.

De bijdrage van Zeeland aan de landelijke populatie is het grootst in nazomer en herfst, al moet gezegd dat het percentage van 49,8% in augustus deels veroorzaakt wordt door een matige teldekking elders. Van oktober tot en met maart verbleef 7,3 – 8,8% procent van de landelijke populatie binnen de

provinciegrenzen. Dat is een iets lager percentage dan in de vorige winter.

In de periode oktober-maart verbleef gemiddeld 57,8% van de Zeeuwse Grote Canadese Ganzen in natuur- en opvanggebieden. De volgende opvanggebieden herbergden tenminste in één maand in deze periode >5% van de Zeeuwse populatie: Saeftinghe (februari, maart), De Putting (oktober-februari), Baarzandse Kreek/De Blikken (november, december, maart), Oosterschelde (februari) & Hogerwaardpolder (oktober, januari-maart). Wegens het ontbreken van tellingen buiten de natuur- en opvanggebieden in het zomerhalfjaar heeft het geven van percentages voor die periode weinig zin.

Tabel 5.6.3. Aantal Grote Canadese Ganzen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 vet gedrukt.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2012/2013	(2844)	(1838)	2.268	2.372	2.614	1.643	1.893	921	670	(428)	(562)	(1744)
2011/2012	(3485)	(3504)	5.139	1.450	1.613	1.665	1.978	994	842	(283)	(358)	(1592)
2010/2011	(1822)	(2625)	3.745	2.366	1.282	817	1.867	857	751	(331)	(382)	(1102)
2009/2010	(1305)	(1260)	1.027	1.381	1.012	1.890	2.046	845	897	(189)	(210)	(1426)
2008/2009	(1008)	(2108)	1.804	870	1.002	636	539	515	657	(187)	(404)	(1389)
2007/2008	(860)	(1175)	2.265	2.281	564	750	1.575	548	580	(112)	(182)	(736)
2006/2007	(241)	(547)	1.474	467	748	1.084	1.281	599	546	(56)	(198)	(69)
2005/2006	(81)	(610)	470	768	854	671	856	159	305	(53)	(31)	(221)
2004/2005	(15)	(1214)	1.295	270	911	765	714	320	352	(28)	(99)	(322)
2003/2004	(78)	(220)	865	739	493	373	414	322	350	(11)	(15)	(77)
2002/2003	(106)	(1027)	323	179	288	68	107	82	87	(6)	(36)	(156)
2001/2002	(4)	(22)	534	191	139	88	21	169	79	(7)	(25)	(3)
2000/2001	(4)	(7)	19	32	10	5	79	131	76	(1)	(1)	(44)
1999/2000	(4)	(17)	572	15	61	6	9	32	16	(0)	(4)	(48)
1998/1999	(0)	(61)	0	27	5	10	18	21	5	(2)	(0)	(26)
1997/1998	(12)	(9)	238	9	7	12	10	42	43	(3)	(18)	(15)
1996/1997	0	0	162	39	15	15	15	26	12	(3)	0	0
1995/1996	0	0	2	4	3	2	17	5	6	(3)	0	0
1994/1995	0	0	2	3	5	5	10	10	4	(2)	0	0
1993/1994	0	0	21	6	2	0	87	0	3	(2)	0	0
1992/1993	0	0	1	5	4	17	2	1	1	(0)	0	0
1991/1992	0	0	0	1	0	1	4	8	3	(0)	0	0
1990/1991	0	0	0	0	2	2	1	2	0	(0)	0	0

5.7. Brandgans - *Branta leucopsis*

Profiel

Al eeuwen overwinteren er groepen Brandganzen in het noorden en zuidwesten van Nederland. De vogels broeden in arctisch Rusland, van de Kola en Kanin schiereilanden oostwaarts tot Nova Zembla. Na een dieptepunt in de jaren vijftig is de Russische broedpopulatie fors in omvang gestegen tot meer dan 300.000 exemplaren. Via de Baltische Zee arriveren de vogels in oktober/november in Nederland. In de jaren zeventig ontstond in het op de trekroute gelegen Baltische gebied een broedpopulatie op Gotland, Oland en de kust van Estland. Deze vogels verblijven 's winters goeddeels in Nederland en mengen zich daar met de Russische broeders. De Baltische broedpopulatie bestaat uit enkele duizenden paren en is tegenwoordig stabiel. Begin jaren tachtig ontstond ook in Nederland een broedpopulatie, die na een snelle groei momenteel minstens 9000 paar omvat. Recent groeit deze broedpopulatie minder hard tengevolge van afschot in de zomermaanden. Het zwaartepunt bevindt zich in de noordelijke en oostelijke Delta. De Nederlandse broedvogels mengen 's winters met de Russische en Baltische gasten, waardoor er uitwisseling tussen deze populaties plaatsvindt. Brandganzen voeden zich in Nederland voornamelijk met kortgrazige vegetaties, deels op bui-

tendijkse schorren en platen en deels op wintergranen. Daarnaast wordt ook wel gevoerd met oogstresten van suikerbieten en dergelijke. De totale Nederlandse winterpopulatie groeide de laatste jaren van 350.000 tot circa meer dan 800.000 vogels, waarmee het leeuwendeel van de flyway-populatie binnen de landsgrenzen vertoeft.

De Brandgans is een van de soorten waarvoor de overheid het huidige gedoog- en opvangbeleid heeft ontwikkeld.

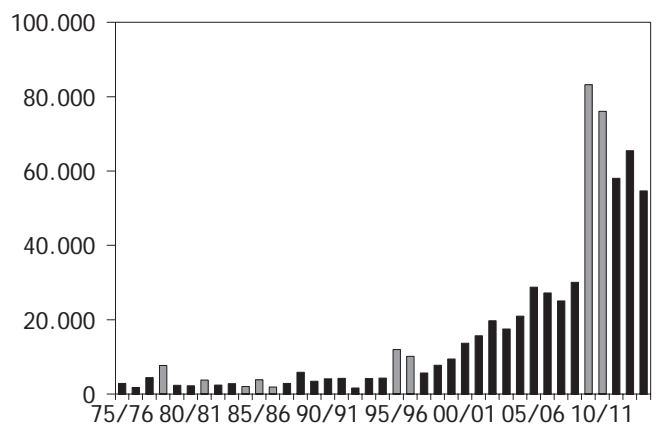
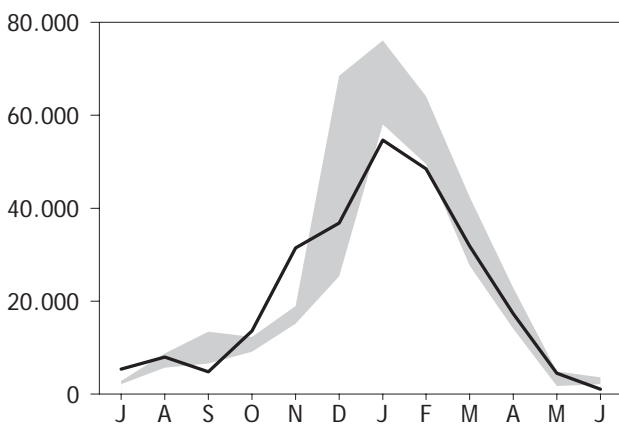
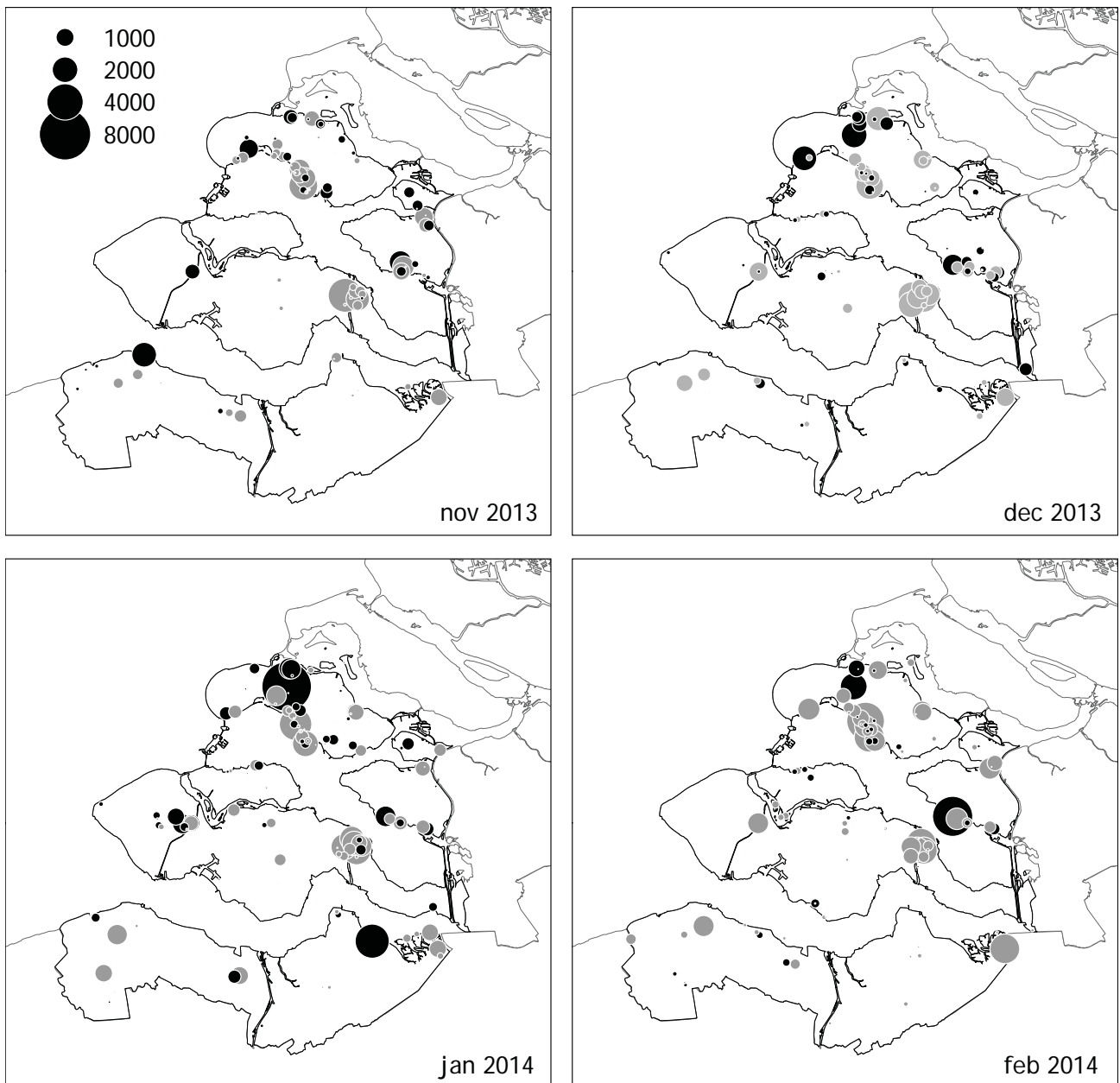
Seizoen 2013/2014

De seizoensmaxima van de Brandganzen lagen onder het niveau van de voorgaande vier seizoenen, maar nog altijd ruim boven alle jaren voor 2009/2010. De sterke lange termijn-toename lijkt dus van structurele aard, ook in zachte winters. De seizoensopbouw paste goed in het bekende patroon: een piek in de wintermaanden (54.672 ex in januari), gevolgd door een geleidelijke daling.

Van de 74 tellingen met meer dan 1000 Brandganzen tussen oktober en maart kwamen er 26 van Schouwen-Duiveland, 13 van Tholen en 17 van de Yerseke/Kapelse Moer op Zuid-Beveland. In slechts enkele jaren tijd heeft de Yerseke & Kapelse Moer zich in het rijtje van belangrijkste winterlocaties

Brandganzen in de Blikken bij Oostburg, 9 maart 2010 (J.Poortvliet)

Figuur 7. Brandgans in Zeeland:

(boven) verspreiding tijdens vier tellingen, november 2013 - februari 2014. Grijs stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.

(linksonder) aantalsverloop 2013/2014 (lijn) tov extremen 2010/11- 2012/13 (grijs)

(rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/14 (koude winters zijn grijs).

Tabel 5.7.1. Percentage Brandganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	77,7	4,3	18
November	61,9	6,5	31,6
December	59,2	10,4	30,3
Januari	48,1	8,4	43,4
Februari	66,6	12,6	20,8
Maart	66,7	19	14,4
April	81,4	15,2	3,5

Tabel 5.7.2. Aantal Brandganzen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Grevelingen	4	1.836	120	2	1.215	3.440	2.005	2.414	350	265	15	74
Schouwen-Duiveland	4.066	3.604	2.485	7.919	11.572	11.698	20.504	18.910	11.306	2.602	1.655	626
Krammer-Volkerak	34	8	12	0	0	0	5	1	2	22	9	11
St. Philipsland	94	89	6	0	700	120	956	0	223	550	105	75
Tholen	120	58	1.400	2.140	6.155	4.787	4.174	9.382	8.245	5.146	411	16
Oosterschelde	5	66	28	0	0	13	0	119	570	141	21	39
Zoommeer	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Noord-Beveland	0	22	0	0	30	482	761	895	0	0	15	0
Veerse Meer	170	0	0	12	0	0	0	161	91	65	50	74
Walcheren	6	25	0	40	653	1.192	4.173	1.291	756	357	0	0
Zuid-Beveland (west)	479	1.059	181	198	129	633	1.347	738	1.742	45	1.735	65
Zuid-Beveland (oost)	0	0	122	332	6.425	10.927	11.117	9.064	2.356	3.490	148	0
Westerschelde	0	46	1	49	12	100	95	0	7	0	4	1
West Zeeuws-Vlaanderen	374	96	0	918	2.533	1.827	2.417	2.213	2.752	2.259	300	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	10	1.038	456	1.988	2.022	1.605	7.118	3.263	3.444	2.426	0	68
Voordelta	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
totaal 2013 / 2014	(5.372)	7.947	(4811)	(13.598)	31.446	36.824	54.672	48.453	(31.844)	(17.368)	4.468	(1.049)

genesteld. Overigens waren er buiten dit Natura 2000-gebied geen meldingen van groepen van meer dan 1000 Brandganzen op de Bevelanden. Die werden wel gedaan in de Grevelingen (5), Oost Zeeuws-Vlaanderen (5), West Zeeuws-Vlaanderen (4) en op Walcheren (4).

Telgebieden waar in het winterhalfjaar in tenminste drie maanden meer dan 1000 Brandganzen gemeld werden waren te vinden op Schouwen-Duiveland (Polder Schouwen bewesten Brijdorpe, Polder Schouwen Nieuwe Koolweg-Brasweg, Prunje-Noord en Inlaag Havenhoofd Zierikzee), Tholen (Pluimpot-Strijenhaven, Rammegors-haven Sint Annaland, Scherpenissepolder-West), Zuid-Beveland (Yerseke Moer tussen Reeweg en Dwarsweg, Yerseke Moer beoosten Akkerse Weg, Kapelse Moer beoosten Teekenburgseweg) en Walcheren (Schellach-oost).

Van oktober tot en met april verbleef gemiddeld 66 % van de Zeeuwse Brandganzen in de opvanggebie-

den. Het percentage op reguliere landbouwgronden getelde Brandganzen bedroeg in deze periode gemiddeld 23,1%.

De Zuidkust Schouwen was wederom het belangrijkste opvanggebied: hier verbleef in de genoemde periode gemiddeld 23,4 % van de Zeeuwse populatie, met een piek van 46,4% in oktober. Deze percentages liggen nog iets hoger dan in voorgaande twee seizoenen. De Yerseke & Kapelse Moer was met gemiddeld 16,5% (max. 28,3% in december) eveneens van groot belang.

Andere opvanggebieden waar in tenminste één maand meer dan 5% van de Zeeuwse populatie verbleef waren Saefthinghe (oktober, februari-april), Baarzandse Kreek/De Blikken (april), Scherpenissepolder (oktober, november, april), van Haaftepolder (maart, april).

Het aandeel in Zeeland verblijvende Brandganzen in de landelijke winterpopulatie (oktober-april) bedroeg 7%. In tegenstelling tot eerdere jaren werd de

Tabel 5.7.3. Aantal Brandganzen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 vet gedrukt.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2012/2013	2.816	8.756	6.533	9.116	18.929	48.576	65.454	64.061	27.637	22.825	4.917	2.128
2011/2012	2.290	5.688	13.448	9.770	15.142	25.371	58.022	51.960	31.881	14.070	1.693	3.577
2010/2011	2.154	7.994	11.450	12.266	16.377	68.485	76.087	49.500	42.399	18.973	2.268	2.740
2009/2010	962	4.319	3.965	9.291	17.413	31.438	75.557	83.190	30.378	25.584	3.436	2.362
2008/2009	1.546	4.695	2.016	4.343	4.939	16.703	26.340	30.077	25.079	14.435	1.191	2.481
2007/2008	1.194	2.739	4.134	2.672	13.001	21.924	22.878	25.033	17.722	16.189	1.114	1.567
2006/2007	1.094	2.876	4.731	2.022	6.611	11.376	15.061	27.224	17.842	12.856	381	1.041
2005/2006	1.232	2.021	6.586	2.761	9.375	12.233	28.763	26.654	26.085	14.012	3.899	762
2004/2005	453	232	777	560	4.854	14.118	19.851	16.899	20.930	8.280	157	627
2003/2004	622	983	155	516	3.439	14.197	15.550	17.508	13.423	9.696	143	178
2002/2003	117	100	228	515	4.332	6.258	19.709	19.010	14.193	9.282	93	119
2001/2002	17	11	303	116	2.484	7.629	10.571	15.690	11.467	6.991	26	55
2000/2001	4	3	574	70	609	2.658	9.394	13.689	10.986	4.038	7	7
1999/2000	2	11	107	96	2.651	6.852	9.462	6.587	8.801	1.575	6	2
1998/1999	0	165	54	84	4.219	7.151	7.762	7.572	5.799	1.174	14	2
1997/1998	0	1	45	22	1.653	3.864	5.629	5.020	2.373	517	3	6
1996/1997				42	1.081	4.671	4.209	10.123	4.051	575		
1995/1996				21	697	2.115	4.515	11.995	7.332	3.586		
1994/1995				34	581	2.767	4.310	1.195	2.291	414		
1993/1994				72	1.520	3.797	4.193	2.485	792	197		
1992/1993				83	1.092	1.613	1.022	340	12	9		
1991/1992				92	2.023	4.260	3.722	536	6	0		
1990/1991				18	1.363	2.098	4.123	1.682	124	0		

10%-grens in geen enkele wintermaand overschreden. De structureel gegroeide winterpopulatie heeft

nauwelijks geleid tot een groter belang op landelijke schaal.

5.8. Rotgans - *Branta bernicla*

Profiel

De meeste in Nederland verblijvende Rotganzen behoren tot de nominaatvorm *Branta bernicla bernicla*, die broedt in Arctisch Rusland, met het Taimyr schiereiland als zwaartepunt. Het broedsucces wisselt sterk, onder meer onder invloed van de lemming-cyclus. De vogels verblijven slechts een drietal maanden op de broedplaatsen en arriveren in november, na een tocht van zo'n vijfduizend kilometer door Rusland en het Baltische gebied, in Noordwest-Europa. In Nederland verblijven van oktober tot in mei Rotganzen in het noordelijk kustgebied en in de Delta. De winterpopulatie bestaat uit circa 25.000 – 50.000 individuen, terwijl tijdens een piek in het voorjaar korte tijd circa 75.000 – 110.000 exemplaren binnen de landsgrenzen verblijven om op te vetten voor de trek naar het noorden. De winterpopulatie van Noordwest-Europa kreeg in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw een flinke tik door het instorten van zeegraspopulaties. Sinds de jaren vijftig is sprake van een geleidelijke toename, die wordt onderbroken door periodes met een gering broedsucces. De Delta-winterpopulatie vertoont recent weer enige groei.

Zeeuwse Rotganzen foerageerden lange tijd voornamelijk op zeegras, maar door de sterke afname hiervan zijn de vogels hun voedsel steeds eerder en meer op binnendijkse kortgrazige vegetaties gaan zoeken. In koude winters overwinteren er ook uit Spitsbergen en Frans-Jozefland afkomstige Witbuikrotganzen (*Branta bernicla hrota*) in Nederland. In milde winters zijn er normaliter slechts enkele exemplaren van deze (onder)soort aanwezig. Het huidige door de overheid gehanteerde gedoogen- en opvangbeleid richt zich niet op de Rotgans.

Seizoen 2013/2014

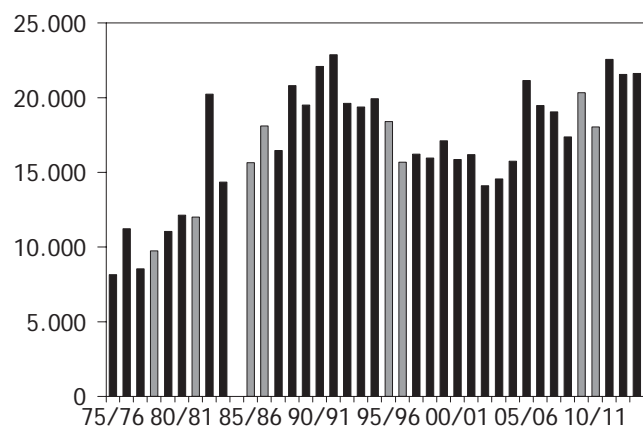
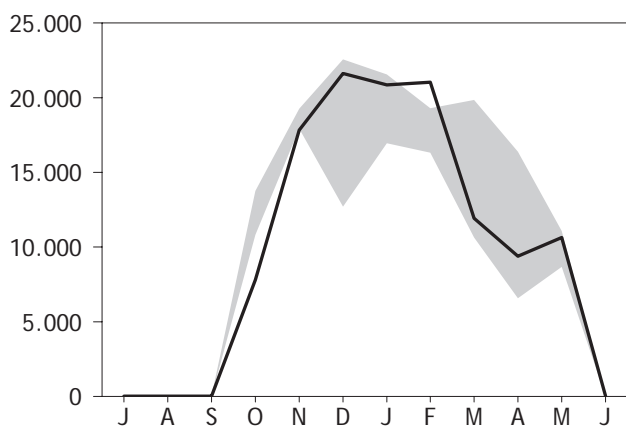
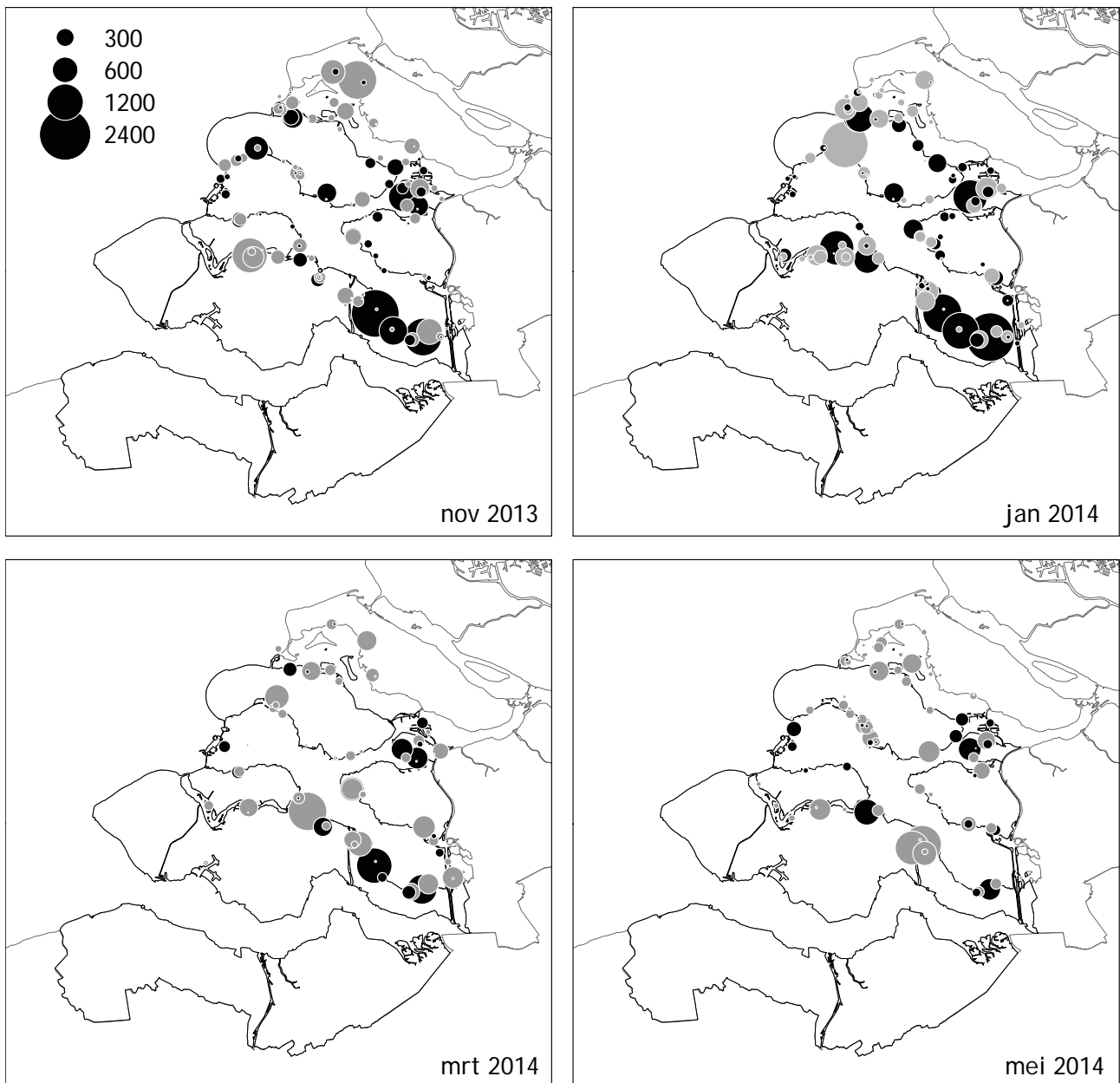
Rotganzen doen het momenteel goed in de Delta. De drie laatste seizoenen geven de hoogste seizoensmaxima te zien sinds midden jaren zeventig. Dit jaar lagen de aantallen iets onder het niveau van 2011/2012, maar van een serieuze afname is geen sprake.

Na de gebruikelijke aankomst in de herfstmaanden bracht december met 21.640 ex de hoogste maand-som. Het gros van deze vogels was in januari en februari nog aanwezig. Dat is opmerkelijk, daar de aantallen in die maanden normaliter al wat lager liggen. De 21.024 ex van de februaritelling beteken-

Rotganzen op de Oesterdam, 6 december 2013 (A. de Jong)

Figuur 8. Rotgans in Zeeland;
 (boven) verspreiding tijdens vier tellingen, november 2013- mei 2014. Grijsse stippen = natuur- & opvanggebied, zwarte stippen = buiten natuur/opvang.
 (linksonder) aantalsverloop 2013-2014 (lijn) tov extremen 2010/11 - 2012/13 (grijs)
 (rechtsonder) jaarmaxima 1975/76 - 2013/2014 (koude winters zijn grijs).

Tabel 5.8.1. Percentage Rotganzen in de Zeeuwse opvanggebieden, overige Natura 2000- en natuurgebieden en niet-natuurgebieden, seizoen 2013/2014.

Maand	% in opvanggebieden	% overig Natura2000 en natuur	% buiten opvang/natuur
Oktober	10,4	41,1	48,4
November	5,4	43,3	51,3
December	11,5	28,7	59,8
Januari	14,9	25,2	59,9
Februari	12,2	38	49,8
Maart	13,9	47,6	38,5
April	34,6	29,9	35,6
Mei	42,9	30,3	26,8

Tabel 5.8.2. Aantal Rotganzen in Zeeland 2013/2014. Per maand is de regio met het hoogste aantal vet gedrukt.

Regio	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Goeree-Overflakkee (Grev.)	0	0	0	478	1.669	122	418	1.635	524	384	95	0
Grevelingen	4	7	1	505	1.915	2.271	2.109	1.644	560	458	1.189	0
Schouwen-Duiveland	0	0	3	1.055	2.283	3.872	4.358	3.292	1.073	1.003	1.993	8
Krammer-Volkerak	0	0	0	22	0	19	0	0	29	0	0	0
St. Philipsland	1	1	0	1.138	1.883	2.321	1.876	372	1.297	2.240	916	0
Tholen	1	0	0	886	1.028	1.339	1.708	2.164	1.456	1.569	1.048	0
Oosterschelde	8	5	6	1.790	2.732	3.955	3.465	4.279	1.700	1.216	1.528	16
Zoommeer	0	0	0	37	1	18	0	195	45	2	0	0
Noord-Beveland	1	1	0	32	758	1.191	1.419	1.052	250	0	149	0
Veerse Meer	0	0	0	0	0	0	2	46	83	50	25	2
Walcheren	1	0	0	0	0	0	8	23	20	0	0	0
Zuid-Beveland (west)	0	0	1	111	2.246	1.352	1.831	1.881	1.987	69	1.191	0
Zuid-Beveland (oost)	0	0	0	1.726	3.305	5.154	3.642	4.394	2.853	2.389	2.496	0
Westerschelde	2	0	0	0	0	7	0	12	1	0	0	0
West Zeeuws-Vlaanderen	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oost Zeeuws-Vlaanderen	0	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Voordelta	0	0	9	17	18	19	23	35	42	12	1	0
totaal 2013 / 2014	20	15	20	(7803)	17.838	21.640	20.859	21.024	(11920)	(9392)	10.631	26

den zelfs een nieuw record voor deze maand. De voorjaarsaantallen lagen op een gebruikelijk niveau, waarbij ook in mei nog altijd meer dan 10.000 vogels aanwezig waren.

Van oktober tot en met maart verbleef meer dan 75 % van de Zeeuwse Rotganzen in en rond de Oosterschelde. Ook in en langs de Grevelingen en het Veerse Meer verbleven substantiële aantallen, daarbuiten is de Rotgans goeddeels schaars.

Concentraties van meer dan 500 vogels waren geregeld te vinden in de Prunje-noord SD, haven Roelshoek-St. Pieterspolder ZB, St. Pieterspolder-Kijkuit haven Yerseke ZB, schor Rattekaai-Westhof ZB, noordkust St. Philipsland, zuidkust St. Philipsland tot Rammegors, Slikken Dortsman-noord TH. Buiten het Oosterschelde-bekken waren geen telgebieden waar in tenminste twee maanden meer dan 500 Rotganzen gemeld werden.

In en rond het Veerse Meer waren met name de Middelpaten en de Schelphoek van belang. In en rond de Grevelingen doen vooral Dwars in den Weg, Kabbelaarsbank, Slikken Flakkee Noord en –Zuid, Markenje en Karrevelden Scharendijke ertoe. Kleine aantallen werden gemeld in de Westerschelde en de Voordelta, terwijl in het Zoommeer maximaal enkele honderden Rotganzen te vinden zijn.

Van oktober tot en met mei verbleef gemiddeld 54 procent van de Zeeuwse Rotganzen in natuur- en opvanggebieden. De maandwaarden schommelden tussen 40% (januari) en 73% (mei). In twee opvanggebieden verbleef in enkele maanden meer dan 5% van de Zeeuwse populatie: Yerseke Moer (december, maart-mei) en Zuidkust Schouwen (januari-mei). In de Maire werd die grens alleen in oktober overschreden.

Van oktober tot en met mei verbleef gemiddeld 33,5

Tabel 5.8.3. Aantal Rotganzen in Zeeland 1990/1991 - 2012/2013. Per maand is het hoogste aantal in de periode 1990-2013 in vet gedrukt.

Jaar	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
2011/2012	5	13	23	13.762	19.257	22.556	19.715	16.315	19.838	16.375	11.074	29
2010/2011	9	13	21	13.242	17.922	12.697	16.947	18.036	17.257	12.124	8.673	15
2009/2010	12	16	35	9.473	20.335	18.951	17.761	16.144	14.327	15.842	13.240	24
2008/2009	26	28	72	3.503	14.313	17.371	11.793	16.302	16.786	13.760	10.505	27
2007/2008	19	20	26	9.052	19.053	15.851	17.542	17.841	15.707	17.411	10.807	15
2006/2007	12	14	364	14.086	19.331	16.410	17.533	18.036	19.471	12.143	10.150	19
2005/2006	20	18	94	6.852	17.255	21.151	19.776	17.902	19.372	16.386	12.334	114
2004/2005	9	12	24	8.448	15.750	14.953	15.186	14.601	12.659	12.843	7.263	23
2003/2004	24	17	31	10.581	14.560	14.087	13.135	13.235	12.885	10.496	7.382	24
2002/2003	14	21	475	11.190	14.100	12.944	12.013	10.776	11.217	12.381	10.322	17
2001/2002	9	14	18	6.132	12.994	14.173	15.551	16.184	12.596	10.976	9.655	19
2000/2001	17	9	15	9.957	13.393	14.471	14.450	14.015	15.854	10.244	9.475	36
1999/2000	32	22	467	11.164	14.652	14.316	17.112	15.504	15.092	14.134	8.089	34
1998/1999	23	17	68	12.393	14.864	15.951	11.886	10.631	13.130	10.698	8.588	59
1997/1998	12	14	13	11.342	16.222	15.743	15.974	14.638	14.385	14.856	11.495	34
1996/1997			153	9.892	15.682	14.990	12.670	(12107)	14.542	14.380	10.138	
1995/1996			1.139	5.187	14.070	18.393	16.359	17.505	16.430	16.112	11.861	
1994/1995			71	7.916	17.682	19.925	18.685	19.561	19.321	12.125	11.618	
1993/1994			105	13.594	19.367	15.887	17.673	17.545	16.589	12.019	10.534	
1992/1993			211	13.573	17.389	17.315	19.616	16.318	10.183	11.816	7.133	
1991/1992			7	13.773	22.875	21.424	21.569	19.399	21.419	14.778	13.061	
1990/1991			804	18.700	21.372	22.095	19.647	14.144	16.388	14.337	10.581	

% van de Nederlandse Rotgans-populatie in Zeeland. Dat is iets minder dan in beide voorgaande seizoenen. Van november tot en met februari is het rela-

tieve belang van de Zeeuwse populatie het grootst: gemiddeld verbleef 45,3% van de Nederlandse populatie tijdens deze wintermaanden in de regio.

5.9. Overige soorten

5.9.1. Knobbelzwaan *Cygnus olor*

Slechts een gering deel van de circa 29.000- 36.000 in Nederland overwinterende Knobbelzwanen verblijft binnen de Zeeuwse provinciegrenzen. De landelijke trend is stabiel tot licht afnemend. In Zeeland waren ten opzichte van de afgelopen jaren opvallend veel Knobbelzwanen te vinden in het najaar, maar de winterpiek viel lager uit dan in de laatste vier seizoenen. Illustratief is het feit dat de hoogste maandsom (828 ex in januari) voor het eerst in jaren ruim onder de 1000 ex bleef. Het Zeeuwse aandeel in de landelijke winterpopulatie (oktober-maart) bedroeg gemiddeld 3,2 %, met een piek van 3,9% in oktober.

De verspreidingskaart geeft de hoogste aantallen per telgebied in de periode september-april. Het accent op Grevelingen, Krammer-Volkerak, Zoommeer en Veerse Meer is goed zichtbaar. Binnendijks zijn Tholen, het platte van Walcheren, de Schouwse zuidkust en een deel van West Zeeuws-Vlaanderen van belang.

Groepen van meer dan 150 ex werden in oktober-maart alleen gemeld bij de Slikken van De Heen-west PH (oktober), de Plaat van de Vliet PH (oktober) en de Veersmansplaten GR (december, januari).

In september bevond zich bij de Plaat van de Vliet een concentratie van 681 ex. In het agrarisch gebied worden zelden meer dan 25 ex in een telgebied gemeld. De grootste groepen betroffen hier 32 ex in Polder Vierbannen bij Nieuwerkerk (januari) en 37 ex in de Völkerpolder bij het Kreekrak (maart). Het voorkomen in stedelijk gebied wordt alleen tijdens de midwintertelling geregistreerd en is ook dan niet compleet.

5.9.2. Zwarte Zwaan *Cygnus atratus*

Nazaten van ontsnapte en verwilderde Zwarte Zwanen zijn tegenwoordig jaarrond in ons land te vinden. De landelijke winterpopulatie bedraagt circa 140-180 ex en de zoete Deltawateren vormen de belangrijkste verblijfplaats. In Zeeland is de soort jaarrond aanwezig. De aantallen zijn het hoogst in de nazomer en tijdens de wintermaanden.

Het maximum getelde aantal Zwarte Zwanen bedroeg 44 ex in januari. Dat is haast een verdubbeling ten opzichte van de voorgaande jaren. Opvallend is dat de aantallen in de overige wintermaanden meer in lijn zijn met die van de laatste jaren. Het accent in de verspreiding lag op het Veerse Meer (met name rond Haringvleter en Goudplaat), het Zeeuwse deel van het Krammer (met name Slikken van De Heen-west) en de kom van de Oosterschelde (met name Rammegors). Binnendijks wordt de soort het meest gezien op Tholen, waarbij twee meldingen eruit sprongen: 18/01: 11 ex in de Poortvliet- en Mallandpolder en 16/02: 5 ex in de Bartelmeet- en

Mariapolder bij Sint Annaland. Van oktober tot en met maart verbleef gemiddelde 15,3% van de tijdens de maandelijkse tellingen opgemerkte Zwarte Zwanen binnen de provinciegrenzen. Buiten de reguliere tellingen werden met name op Walcheren geregeld enkele ex gemeld (waarneming.nl).

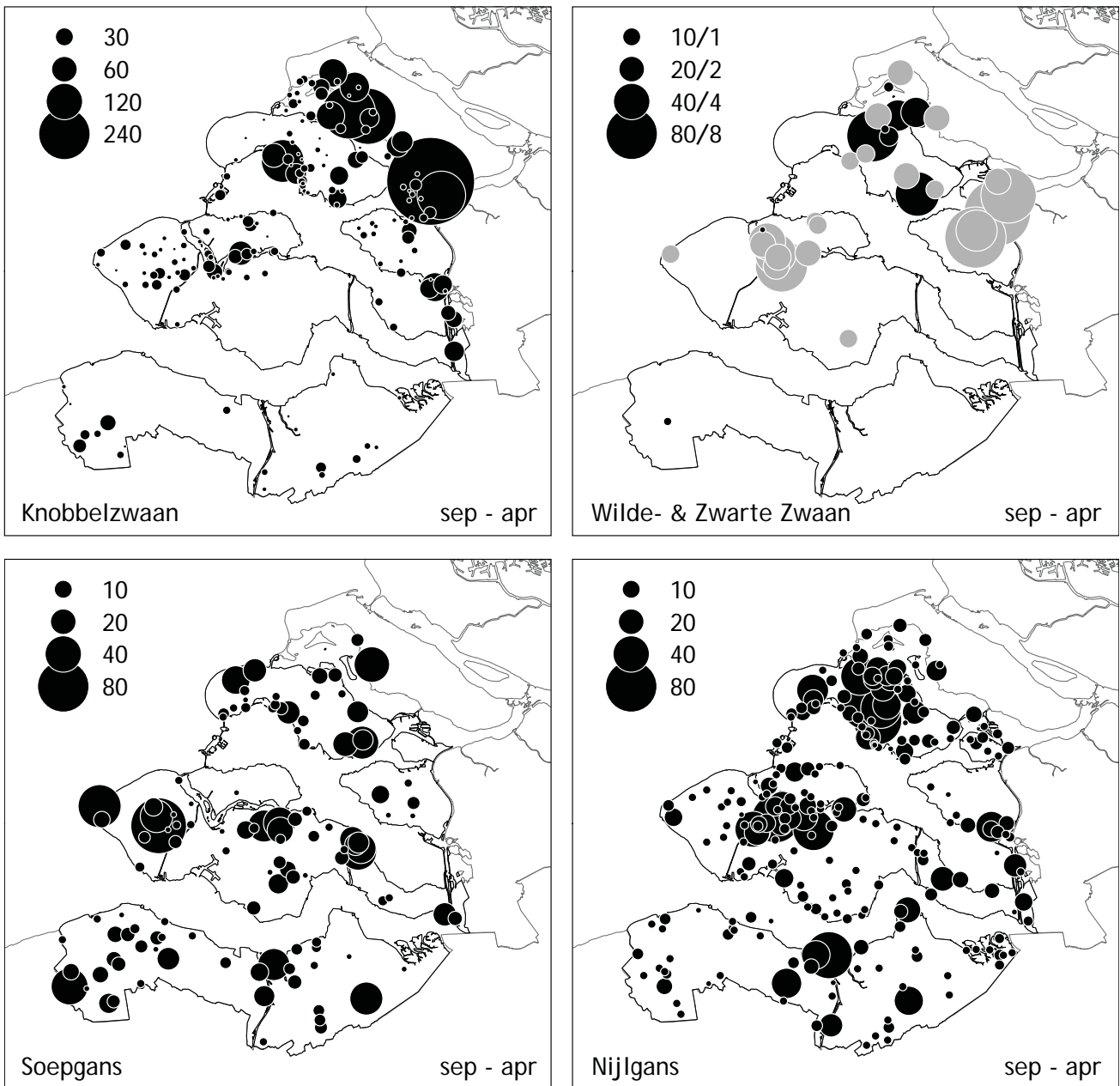
5.9.3. Wilde Zwaan *Cygnus cygnus*

Nederland ligt in het uiterste zuidwesten van het overwinteringsgebied van de Wilde Zwaan. De aantallen in Nederland nemen toe tengevolge van de groeiende flywaypopulatie. Na een piek in 2010/2011 verblijven maximaal 2000-4000 ex. in Nederland. De bijzonder milde winter van 2013/2014 bracht minder Wilde Zwanen naar ons land dan de laatste jaren gebruikelijk. Ook in Zeeland waren weinig Wilde Zwanen te bewonderen, behoudens één opvallende uitzondering: in december werden op twee locaties groepen van tientallen vogels gemeld op Schouwen-Duiveland. In januari –normaal de beste maand voor de soort- waren deze alweer verdwenen en van een nieuwe piek in februari (zoals vorig seizoen) was ook geen sprake. De beste locaties in deze maanden waren de Veermansplaten (27 ex in januari) en de Stampersplaat (29 ex in februari) in de Grevelingen. Buiten Schouwen-Duiveland en de Grevelingen was de soort gedurende het hele winterhalfjaar uitgesproken schaars. Ook op waarneming.nl werden bijzonder weinig meldingen gedaan. Het Zeeuwse aandeel in de landelijke winterpopulatie in november-maart bedroeg 3,6%, met een sterke uitschieter van 14,3% in december.

5.9.4. Sneeuwganzen *Anser caerulescens*

Jaarlijks verblijven tenminste tientallen ex van deze uit Noord-Amerika afkomstige ganzensoort in ons land. Meestal gaat het om uit gevangenschap ontsnapte ex. Inmiddels zijn enkele zekere broedgevallen binnen de landsgrenzen bekend en worden jaarlijks broedverdachte paren gemeld, maar van een serieuze broedpopulatie is nog geen sprake. In Zeeland worden tegenwoordig vrijwel jaarrond Sneeuwganzen gezien. Hoewel het ongetwijfeld vooral om uit gevangenschap afkomstige vogels gaat, is het voorkomen van transatlantische dwaalgasten niet geheel uit te sluiten. Vaak gaat het dan om groepen Sneeuwganzen, zoals de 16 ex op Saeftinghe in december 1990.

Tijdens de maandelijkse tellingen in het winterhalfjaar 2013/2014 werd acht maal een solitaire Sneeuwganzen gemeld, vooral rond Ooster- en Westerschelde en eenmaal bij Brigdamme WAL. Op waarneming.nl is te zien dat op Walcheren jaarrond 1-4 ex verbleven. Elders ging het om 1-2 ex. Vaste pleisterplaatsen zijn o.m. de Sophiapolder

Figuur 9. Verspreiding van respectievelijk Knobbelzwaan, Wilde & Zwarte Zwaan, Soepgans en Nijlgans in Zeeland, seizoensmaxima per telgebied. Figuur rechtsboven: grijze stippen = Wilde Zwaan, Zwarte stippen = Zwarte Zwaan.

OostburgWZVL, de Autrichepolder Westdorpe OZVL en de Scherpenissepolder-Zuid TH (waarneming.nl).

5.9.5. Taigarietgans *Anser fabalis*

Deze (onder)soort overwinterde in Nederland vooral in het noordoosten, dat beschouwd kon worden als een uitloper van de belangrijkste winterse pleisterplaatsen in noordoost-Duitsland. De gehele Nederlandse winterpopulatie is echter sterk geslonken, en waarnemingen in het westen des lands zijn ronduit zeldzaam.

Gedurende de maandelijkse tellingen werden geen Taigarietganzen gemeld. Op waarneming.nl staan mogelijk deze soort betreffende meldingen in de Prunje SD op 30/10 (4 ex) en een door diverse waar-

nemers opgetekende vogel in de Deurloopolder TH van 5 tot 13/12.

Voor een overzicht van de determinatieproblematiek wordt verwezen naar Koffijberg & Hornman (2010). Mocht u menen met een Taigarietgans van doen te hebben, dan wordt aanbevolen een goede beschrijving en liefst ook foto's te maken. Goede voorbeelden daarvan zijn op waarneming.nl te vinden bij de vogel van de Deurloopolder.

5.9.6. Kleine Rietgans *Anser brachyrhynchus*

Vrijwel de gehele op Spitsbergen broedende populatie Kleine Rietganzen overwintert in Nederland (vooral Zuidwest-Friesland) en rond Damme in de West-Vlaamse Oostkustpolders. In de Zeeuwse

Delta zijn er geen reguliere pleisterplaatsen, maar vindt wel doortrek van de Vlaamse overwinteraars plaats.

Tijdens de maandelijkse tellingen in het winterhalfjaar 2013/2014 werd alleen in december 10 ex gemeld onder Burgh SD. Op waarneming.nl staan tientallen meldingen van overvliegende groepen tussen half oktober en eind februari, meestal niet ver van de Noordzeekust. Het gaat om groepen van enkele tot enkele honderden exemplaren. Daarnaast werden geregeld één tot enkele kortstondig pleisterende individuen opgemerkt, maar het blijft frappant dat er zo weinig van deze vogels in Zeeland aan land komen.

5.9.7. Dwerggans *Anser erythropus*

Het leeuwendeel van de 's winters binnen de landsgrenzen verblijvende Dwergganzen (60-110 ex) is afkomstig van een herintroductieproject in Zweeds Lapland. De bedoeling is dat de vogels in een relatief 'veilig' land als Nederland overwinteren. Deze strategie leek te werken, maar recent is de broedpopulatie sterk verminderd en de vooruitzichten zijn niet gunstig. Het Nederlandse totaal van 67 ex in de winter 2012/2013 was het laagste in jaren. Het Oudeland van Strijen in de Hoekse Waard blijft de belangrijkste overwinteringslocatie.

In Zeeland werden in het seizoen 2013/2014 geen Dwergganzen gemeld tijdens de maandelijkse tellingen. Op waarneming.nl staat slechts één geval: 2 ex op 09/02 in de Prunje Noord SD.

5.9.8. Soepgans *Anser anser forma domestica*

De maandelijkse tellingen wijzen uit dat nazaten van verwilderde boerenganzen en parkganzen zowel in het stedelijk gebied als op het platteland en in open natuurgebieden te vinden zijn. Veelal gaat het om jaarrond verblijvende vogels, maar in groepen migrerende Grauwe Ganzen duiken ook geregeld vogels met kenmerken van de gedomesticeerde ondersoort op. De meeste tellers registreren de aanwezige 'soepganzen' in hun reguliere telgebied, maar in stedelijk gebied is het beeld verre van compleet. De aantalspiek in januari (481 ex in 56 gebieden) houdt verband met de vooral in stedelijk gebied betere teldekking in deze midwintermaand, maar lag wel wat lager dan de twee voorgaande jaren. Hoge aantallen werden in januari vastgesteld in Buttinge-Middelburg WAL (91 ex), tussen J.Catsweg-Zandvoortseweg Grijpskerke WAL (31 ex), Westkapelle ten ZW Baaiweg (27 ex) en Hulst OZVL (32 ex). Van enkele belangrijke stedelijke concentraties als Vlissingen en Goes werd geen informatie ontvangen.

5.9.9. Indische Gans *Anser indicus*

Verwilderde Indische Ganzen broeden sinds enige tijd in Noordwest-Europa, met een accent op Nederland en Zweden. Veel Nederlandse broedvo-

gels overwinteren niet ver van de broedplaatsen. In de Delta broeden slechts enkele paren; de winterpopulatie is hier navenant klein. Van oktober tot en met maart werd de soort verspreid over de provincie 24 keer gemeld tijdens de maandelijkse tellingen, met een accent op West Zeeuws-Vlaanderen. Daarbij ging het steeds om individuen of tweetallen, vaak te midden van andere ganzen. Ook het leeuwendeel van de meldingen op waarneming.nl betreft hooguit enkele ex. De grootste daar gemelde "groep" telde 5 ex (Braakmankreek, 02/07).

5.9.10. Kleine Canadese Gans *Branta hutchinsii minima*

De Kleine Canadese Gans is in Zeeland (en Nederland) veel schaarser dan de sterk in opkomst zijnde Grote Canadese Gans en wordt slechts zelden gemeld bij de maandelijkse tellingen. In het seizoen 2013/2014 werd de soort in 8 maand/ gebiedcombinaties vastgesteld. De vogels kunnen in alle regio's opduiken, met een accent op West Zeeuws-Vlaanderen (vooral de Sophiapolder). De grootste groep telde 4 ex en werd op 17/11 gemeld in de Melopolder bij Graauw.

Op waarneming.nl staan slechts enkele meldingen van maximaal 2 ex.

5.9.11. Witbuikrotgans *Branta hrota*

De van Spitsbergen en Frans-Josefland afkomstige Witbuikrotganzen overwinteren in Noordoost-Engeland en Denemarken en zakken vooral in strenge winters soms met honderden ex naar Nederland af. In de meeste zachte winters zijn de sterk kustgebonden Witbuiken in Nederland tamelijk zeldzaam. In Zeeland worden de meeste vogels gezien nabij de Oosterschelde, de Grevelingen en de Noordzeekust. De milde winter bracht, conform verwachting, slechts bescheiden aantallen witbuiken naar Zeeland. Tijdens de maandelijkse tellingen werd de soort vijf maal opgemerkt, steeds met 1 ex. Dat is veruit de laagste presentie van de laatste jaren. Op waarneming.nl zijn nog wat meldingen van individuen rond de Oosterschelde te vinden. De enige locaties waar iets meer witbuiken te vinden waren zijn de Zeedijk Westkapelle WAL (tussen 22/12 en 01/03 max. 13 ex), Veerhaven Breskens WZVL (08/01, 8 ex.) en Cadzand-Bad WZVL (tussen 09/12 en 06/02 max. 14 ex).

5.9.12. Zwarte Rotgans *Branta nigricans*

De Zwarte Rotgans broedt in arctisch Alaska en de aangrenzende delen van Canada en Siberië. Jaarlijks overwinteren kleine aantallen van deze soort in Engeland, Ierland en langs de Franse atlantische kust. Ook in Nederland wordt de soort tegenwoordig jaarlijks opgemerkt tussen gewone Rotganzen, met name in het Waddengebied en in de Delta. In

Zeeland worden jaarlijks circa 1-10 exemplaren ontdekt. Dit jaar werd de soort tussen oktober en mei 12 maal opgemerkt tijdens de maandelijkse tellingen. Het betrof drie meldingen in de Grevelingen en 9 rond de Oosterschelde. Vrijwel altijd ging het om één ex, uitgezonderd een melding van 2 ex aan de zuidkust van St. Philipsland in mei en 4 ex in de Prunje-Noord SD op 15/01.

Uit meldingen op waarneming.nl blijkt dat de Zwarte Rotgans geregeld werd gezien op de Karrevelden Scharendijke SD (max. 2 ex), Prunje-Noord SD, Oudepolder St. Philipsland-West (max. 2 ex) & Tweede Bathpolder-No ZB (max. 2 ex.).

5.9.13. Roodhalsgans *Branta ruficollis*

De Roodhalsgans is nog altijd een bezienswaardigheid in de provincie, maar het aantal meldingen vertoont een opgaande lijn. Dit seizoen was echter sprake van een dip: tijdens de maandelijkse tellingen werd de soort slechts drie maal gemeld: 17/07, 1 ex. Dijkwater SD, 18/11, 1 ex. Veerhaven-Nummer Eén WZVL en 13/12, 3 ex St. Pieterspolder-haven Yerseke ZB. Uit meldingen op waarnemingen.nl blijkt voorts dat geregeld een ex te vinden was in/rond de Prunje SD, op het Platte van Walcheren en in de Blikken WZVL.

5.9.14. Nijlgans *Alopochen aegyptiacus*

De Zeeuwse trend van de Nijlgans in het winter-

halfjaar is niet geheel duidelijk. Het aantal tijdens de midwintertelling (de meest complete telling van de soort) vertoonde de laatste zes jaar forse schommelingen. In januari 2014 werden 533 ex geteld, ruim minder dan het gemiddelde van 696 ex over 2009-2014. Het februaritotaal van 453 ex lag juist hoger dan vorig seizoen, maar het lijkt erop dat veel Nijlganzen toen gevlucht waren voor de plotse koude-inval.

Nijlganzen zijn overal in de provincie te vinden. Op Schouwen-Duiveland en in het Schenge/Veerse Meer-gebied WAL/ZB is de verspreiding het dichtst, maar teleffecten kunnen hier een rol spelen.

Van oktober tot en met maart werden in slechts vier telgebieden meer dan 50 ex gemeld: 13/12: 62 ex Polder Schouwen Verseputseweg-Tellersweg, 15/02: 69 ex Polder Schouwen Brasweg-Zandweg, 18/02: 68 ex Aardbeieneiland/Arneplaat VM en 01/11: 65 ex Sluizen Terneuzen. Met name in Zeeuws-Vlaanderen werden minder fikse groepen geteld dan in het vorige seizoen. Gemiddeld werden in het winterhalfjaar in Zeeland per bezet telgebied 8 ex geteld.

Het aandeel van Zeeland in de landelijke populatie lijkt, zeker in het winterhalfjaar, af te nemen. De gemiddelde bijdrage van de Zeeuwse populatie in de periode oktober-maart bedroeg 2,2 %, met een piek van 3,5 % in midwintermaand januari.

6. Literatuur

- VAN BOMMEL F.P.J., KWAK R.G.M., VAN DER JEUGD H.J., GULDEMOND A., VAN DER WEIJDEN A.G.G. 2006. Ervaringen met de opvang van ganzen op de klei. Seizoen 1, 2005/2006. Alterra-Technische Rapportage. Wageningen.
- BOELE A., VAN BRUGGEN J., HUSTINGS F., KOFFIJBERG K., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJ T. 2015. Broedvogels in Nederland in 2013. Sovon-rapport 2015/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- CASTELIJNS H. & JACOBUSSE CH. 2010. Spectaculaire toename van Grauwe ganzen in Saeftinghe. De Levende natuur 111: 45-48.
- HORNMAN M, HUSTINGS F., KOFFIJBERG K., KLEEFSTRA R., KLAASSEN O., VAN WINDEN E., SOVON GANZEN- EN ZWANENWERKGROEP & SOLDAAT L. 2012. Watervogels in Nederland in 2009/2010. Sovon-rapport 2012/02, waterdienst-rapport BM 12.06. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- HORNMAN M, HUSTINGS F., KOFFIJBERG K., KLAASSEN O., VAN WINDEN E., SOVON GANZEN- EN ZWANENWERKGROEP & SOLDAAT L. 2013. Watervogels in Nederland in 2010/2011. Sovon-rapport 2013/02, Waterdienst-rapport BM 13.01. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- HORNMAN M, HUSTINGS F., KOFFIJBERG K., KLAASSEN O., VAN WINDEN E., SOVON GANZEN- EN ZWANENWERKGROEP & SOLDAAT L. 2013. Watervogels in Nederland in 2011/2012. Sovon-rapport 2013/66, RWS-rapport BM 13.27. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- HORNMAN M. & VAN WINDEN E. 2013. Verspreiding van ganzen in Nederland en de afzonderlijke provincies in 2007-2012 in relatie tot het opvangbeleid. Sovon-rapport 2013/35. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VAN DER JEUGD H.J. & DE BOER V. 2006. Zomerganzen in het Deltagebied in 2006. Sovon-inventarisatierapport 2006/12. Sovon Vogelonderzoek Nederland. Beek-Ubbergen.
- KOFFIJBERG K. & HORNMAN M. 2010. Het 'rietganzen-complex'. Sovon-Nieuws 23 (1):18-19
- SCHEKKERMAN H., HORNMAN M. & VAN WINDEN E. 2013. Monitoring van het gebruik van ganzenfoerageergebieden in Nederland in 2011/12. Sovon-rapport 2013/17. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VISSER A, VOSSLAMBER B., GULDEMOND A. & EBBINGE B.S. 2009. Opvang van ganzen op de klei: evaluatie van experimenten in drie winters. Alterra-rapport 1845. Wageningen.

Bijlage

Overzicht percentage ganzen en Kleine Zwaan in de opvanggebieden, overige natuurgebieden en gebieden zonder beschermde status in de het seizoen 2013/2014.

Kleine Zwaan

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge				0,0	1,1	9,2	0,0	0,0				
Braakman				83,3	30,4	0,5	44,0	0,0				
Van Haaftepolder				0,0	0,0	1,5	0,0	0,0				
De Maire				0,0	0,0	0,8	0,0	0,0				
Zuidkust Schouwen				0,0	0,0	2,3	0,0	0,0				
totaal opvang				83,3	31,6	14,3	44,0	0,0				
overig Vogelrichtlijng gebied				0,0	6,9	11,6	16,2	96,4				
overig natuur				0,4	28,2	0,0	1,4	0,1				
overig buiten natuurgebied				16,3	33,4	74,1	38,3	3,5				
natuur&opvang totaal				83,7	66,6	25,9	61,7	96,5				
overig buiten natuurgebied				16,3	33,4	74,1	38,3	3,5				
% in opvanggebieden				83,3	31,6	14,3	44,0	0,0				
% overig Natura2000 en natuur				0,4	35,1	11,6	17,6	96,5				
% buiten opvang/natuur				16,3	33,4	74,1	38,3	3,5				

Toendrarietgans

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge				1,8	0,3	0,8	1,5	4,0				
Groot-Eiland				0,0	0,2	0,0	0,0	0,0				
Braakman				0,0	0,3	0,0	0,0	0,0				
Baarzandse Kreek/De Blikken				0,0	0,0	0,2	0,0	0,0				
Oosterschenge				0,0	0,0	1,8	0,3	0,0				
De Maire				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Dijkwater				0,0	0,0	0,0	5,0	0,1				
Zuidkust Schouwen				1,3	0,9	0,0	0,0	0,0				
totaal opvang				3,1	1,7	2,8	6,9	4,1				
overig Vogelrichtlijng gebied				59,2	1,5	7,2	3,9	0,6				
overig natuur				2,1	0,1	3,6	1,2	0,6				
overig buiten natuurgebied				35,6	96,6	86,4	88,0	94,6				
natuur&opvang totaal				64,4	3,4	13,6	12,0	5,4				
overig buiten natuurgebied				35,6	96,6	86,4	88,0	94,6				
% in opvanggebieden				3,1	1,7	2,8	6,9	4,1				
% overig Natura2000 en natuur				61,3	1,6	10,8	5,1	1,3				
% buiten opvang/natuur				35,6	96,6	86,4	88,0	94,6				

Kolgans

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge				25,6	5,0	7,9	5,7	7,0	3,1			
De Putting				2,7	2,6	3,2	0,5	0,3	23,6			
Groot-Eiland				0,3	27,7	2,4	21,7	27,0	9,0			
Braakman				12,8	9,7	5,0	2,6	2,8	3,7			
Baarzandse Kreek/De Blikken				8,0	8,0	13,7	1,4	13,7	1,1			
Yerseke Moer				11,3	16,3	6,9	6,1	2,5	12,7			
Ganzenreservaat De Poel				0,4	3,2	5,5	7,3	7,9	11,5			
Oosterschenge				1,5	0,1	1,0	1,0	6,2	0,0			
Hoogerwaardpolder				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Schakerloopolder				0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0			
Scherpenissepolder				0,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0			
Van Haftenpolder				0,0	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0			
De Maire				0,5	1,2	10,6	0,6	0,0	0,0			
Dijkwater				0,0	0,7	1,0	1,1	1,2	0,0			
Zuidkust Schouwen				0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0			
Opvang totaal				63,3	76,0	57,0	48,0	69,3	64,7			
overig Vogelrichtlijngebied				0,5	0,6	0,4	6,8	1,9	7,6			
overig natuur				0,4	0,9	3,6	4,3	5,3	6,1			
overig buiten natuurgebied				35,7	22,5	39,0	40,9	23,5	21,7			
natuur&opvang totaal				64,3	77,5	61,0	59,1	76,5	78,3			
overig buiten natuurgebied				35,7	22,5	39,0	40,9	23,5	21,7			
% in opvanggebieden				63,3	76,0	57,0	48,0	69,3	64,7			
% overig Natura2000 en natuur				0,9	1,5	4,0	11,1	7,2	13,6			
% buiten opvang/natuur				35,7	22,5	39,0	40,9	23,5	21,7			

Grauwe Gans

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge			22,3	40,5	26,0	24,5	22,3	7,9	13,0			
De Putting			0,0	2,9	1,4	0,5	0,2	0,1	0,0			
Groot-Eiland			0,0	0,0	4,4	1,2	5,0	1,6	0,0			
Axelse Kreek			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Braakman			0,0	0,0	0,9	0,7	0,3	0,2	0,2			
Baarzandse Kreek/De Blikken			0,0	1,1	3,3	0,5	0,8	0,7	0,6			
Yerseke Moer			11,2	1,3	0,0	0,5	0,2	0,1	1,4			
Ganzenreservaat De Poel			0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1	0,2			
Oosterschenge			0,0	2,0	0,4	0,5	0,9	2,0	3,4			
Hoogerwaardpolder			0,1	0,8	1,0	0,3	0,2	0,7	0,4			
Schakerloopolder			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Scherpenissepolder			1,7	0,0	1,1	0,2	0,3	0,1	0,3			
Van Haftenpolder			0,1	3,2	0,8	0,1	0,2	0,4	1,0			
De Maire			0,9	1,2	1,1	4,4	1,0	1,1	0,8			
Dijkwater			0,0	1,4	0,5	2,4	2,8	2,6	2,9			
Zuidkust Schouwen			7,5	6,6	7,9	1,2	1,9	2,6	2,3			
Opvang totaal			43,7	61,3	48,8	37,2	36,2	20,0	26,4			
overig Vogelrichtlijngebied			33,4	8,2	8,8	19,4	15,2	31,1	29,0			
overig natuur			0,8	1,0	2,0	3,9	3,1	6,3	6,1			
overig buiten natuurgebied			22,0	29,6	40,3	39,6	45,4	42,6	38,4			
natuur&opvang totaal			78,0	70,4	59,7	60,4	54,6	57,4	61,6			
overig buiten natuurgebied			22,0	29,6	40,3	39,6	45,4	42,6	38,4			
% in opvanggebieden			43,7	61,3	48,8	37,2	36,2	20,0	26,4			
% overig Natura2000 en natuur			34,2	9,2	10,8	23,3	18,3	37,4	35,1			
% buiten opvang/natuur			22,0	29,6	40,3	39,6	45,4	42,6	38,4			

Brandgans

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge				14,6	3,0	3,4	3,8	5,4	9,5	13,9		
De Putting				0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,9	0,0		
Groot-Eiland				0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0		
Braakman				0,0	2,0	0,3	1,7	0,6	0,2	0,0		
Baarzandse Kreek/De Blikken				0,1	2,0	3,6	2,3	3,0	3,5	9,3		
Yerseke Moer				2,6	20,3	28,3	19,2	18,6	7,3	19,5		
Ganzenreservaat De Poel				0,0	0,2	0,8	0,8	0,1	2,0	0,0		
Oosterschenge				0,6	0,2	0,1	0,3	0,6	0,4	0,0		
Hoogerwaardpolder				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6		
Schakerloopolder				0,0	0,2	1,8	0,9	0,8	0,0	0,0		
Scherpenissepolder				9,5	7,0	3,1	1,7	3,5	4,8	7,1		
Van Haaftepolder				2,9	4,4	0,0	1,2	4,2	8,6	16,4		
De Maire				0,6	0,0	0,8	0,7	0,1	0,0	0,0		
Dijkwater				0,4	0,3	3,4	2,7	4,0	0,9	0,0		
Zuidkust Schouwen				46,4	22,3	13,7	12,7	25,5	28,5	14,5		
totaal opvang				77,7	61,9	59,2	48,1	66,6	66,7	81,4		
overig Vogelrichtlijng gebied				4,2	5,7	6,5	4,8	9,3	13,6	9,5		
overig natuur				0,1	0,8	3,9	3,6	3,3	5,4	5,7		
overig buiten natuurgebied				18,0	31,6	30,3	43,4	20,8	14,4	3,5		
natuur&opvang totaal				82,0	68,4	69,7	56,6	79,2	85,6	96,5		
overig buiten natuurgebied				18,0	31,6	30,3	43,4	20,8	14,4	3,5		
% in opvanggebieden				77,7	61,9	59,2	48,1	66,6	66,7	81,4		
% overig Natura2000 en natuur				4,3	6,5	10,4	8,4	12,6	19,0	15,2		
% buiten opvang/natuur				18,0	31,6	30,3	43,4	20,8	14,4	3,5		

Rotgans

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Yerseke Moer				3,1	2,2	5,4	3,7	1,9	7,0	24,5	26,5	
Oosterschenge				0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	
Schakerloopolder				0,0	0,1	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,9	
Scherpenissepolder				0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	2,0	
Van Haaftepolder				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	
De Maire				5,3	1,3	2,1	0,4	1,3	0,9	4,3	4,0	
Dijkwater				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	
Zuidkust Schouwen				1,9	1,8	4,0	9,8	8,7	6,0	5,4	9,1	
totaal opvang				10,4	5,4	11,5	14,9	12,2	13,9	34,6	42,9	
overig Vogelrichtlijng gebied				39,6	40,1	24,6	21,6	34,4	45,3	28,6	28,3	
overig natuur				1,5	3,2	4,1	3,5	3,6	2,3	1,3	2,0	
overig buiten natuurgebied				48,4	51,3	59,8	59,9	49,8	38,5	35,6	26,8	
natuur&opvang totaal				51,6	48,7	40,2	40,1	50,2	61,5	64,4	73,2	
overig buiten natuurgebied				48,4	51,3	59,8	59,9	49,8	38,5	35,6	26,8	
% in opvanggebieden				10,4	5,4	11,5	14,9	12,2	13,9	34,6	42,9	
% overig Natura2000 en natuur				41,1	43,3	28,7	25,2	38,0	47,6	29,9	30,3	
% buiten opvang/natuur				48,4	51,3	59,8	59,9	49,8	38,5	35,6	26,8	

Grote Canadese Gans

Gebied	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun
Saefthinge	11,0	32,3	14,5	1,7	1,3	0,9	2,7	10,9	15,7	3,2	4,0	0,1
De Putting	0,4	0,0	0,0	17,6	6,9	6,2	5,3	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Groot-Eiland	0,0	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0	0,2	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Axelse Kreek	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Braakman	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	1,4	2,6	1,8	0,0	0,0	0,0
Baarzandse Kreek/De Blikken	0,9	0,0	0,0	0,4	6,8	6,8	4,5	3,2	5,5	6,8	11,2	0,0
Yerseke Moer	0,2	0,0	2,3	0,0	0,0	1,8	0,4	0,0	0,6	1,0	2,9	0,0
Ganzenreservaat De Poel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5	0,0	0,0	0,0
Oosterschenge	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,3	1,3	5,1	0,3	0,8	0,0	0,0
Hoogerwaardpolder	0,0	0,0	9,4	6,6	0,0	1,2	11,5	6,3	5,1	2,9	0,0	0,0
Schakerloopolder	0,0	1,8	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Scherpenissepolder	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Van Haftenpolder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
De Maire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dijkwater	0,3	0,0	0,0	1,3	2,8	0,0	3,2	2,4	1,5	0,0	1,5	0,0
Zuidkust Schouwen	0,3	0,0	0,0	4,6	3,4	0,2	0,0	1,7	0,0	0,0	1,5	0,0
totaal opvang	13,8	34,1	28,4	34,0	22,5	17,9	30,4	42,6	31,0	14,8	21,1	0,1
overig Vogelrichtlijngebied	68,5	39,3	20,9	11,4	4,7	11,3	2,1	13,1	28,5	44,3	37,3	80,5
overig natuur	2,5	5,2	4,0	3,4	11,9	17,7	25,6	22,9	15,8	16,6	19,4	0,6
overig buiten natuurgebied	15,2	21,4	46,8	51,2	61,0	53,1	41,8	21,5	24,7	24,3	22,2	18,8
natuur&opvang totaal	84,8	78,6	53,2	48,8	39,0	46,9	58,2	78,5	75,3	75,7	77,8	81,2
overig buiten natuurgebied	15,2	21,4	46,8	51,2	61,0	53,1	41,8	21,5	24,7	24,3	22,2	18,8
% in opvanggebieden	13,8	34,1	28,4	34,0	22,5	17,9	30,4	42,6	31,0	14,8	21,1	0,1
% overig Natura2000 en natuur	71,0	44,6	24,9	14,8	16,6	29,0	27,7	36,0	44,3	60,9	56,7	81,0
% buiten opvang/natuur	15,2	21,4	46,8	51,2	61,0	53,1	41,8	21,5	24,7	24,3	22,2	18,8

In opdracht van:

Provincie Zeeland

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

